

KERKBEHEER

In deze uitgave:

- Actualiteiten uit het hoofdbestuur
- Synode besluit tot een stap verder over "Kerk 2025"
- Nieuwe initiatieven voor Actie Kerkbalans
- Synode aanvaardt het beleidsplan "Dichtbij het hart"

VERENIGING VOOR
KERKRENTMEESTERLIJK
BEHEER IN DE PKN

Uw digitaal kerkelijk bureau: SKG Collect!

Gemeenten en kerken die behoren tot de Protestantse Kerk in Nederland kunnen bij Stichting Kerkelijk Geldbeheer sparen, lenen en hun betalingsverkeer regelen. Bovendien biedt SKG Online u de mogelijkheid digitaal betalingen te verrichten. SKG werkt zonder winstoogmerk. Met gunstige rentepercentages en lage kosten voor betalingsverkeer.

Want ons motto is: *Geld van de kerk voor de kerk!*

www.skggouda.nl

GrafiServices is dé specialist in gedrukte communicatie voor de nationale en internationale markt. Van advies, vormgeving, prepress, drukken, nabewerking tot distributie. Ons team registreert en ontzorgt voor opdrachtgevers hun communicatie met het beste resultaat.

GrafiServices

service voor
communicatie

Kanaalweg 30
3526 KM Utrecht
(030) 2 822 822
www.grafiservices.nl
info@grafiservices.nl

VELLEMA. PASSIE
VOOR MENS EN
TECHNIEK.

VELLEMA TORENUURWERKEN

Vellema Torenuurwerken is al meer dan zestig jaar gespecialiseerd in reparatie, restauratie en periodiek onderhoud van (monumentale) torenuurwerken en klokken. Vellema combineert kennis en respect voor historische- en monumentale waarde met de vele mogelijkheden van toepassing van eigentijdse (automatiserings)technieken.

Kijk op onze website voor meer informatie of bel ons voor een vrijblijvende afspraak: **0518 43 22 99**.

VELLEMA
TORENUURWERKEN

VELLEMA TORENUURWERKEN - GRIENEDYK 48 - HALLUM - WWW.VELLEMA.NL

van
hoogevest
architecten

bureau
voor architectuur
en restauratie

bureau voor
consultancy

bureau voor
architectuurhistorie
kariëten

Links de Zuiderkerk in Enkhuizen met een nieuw ontworpen kerkcentrum. Rechts de Sint-Joriskerk in Amersfoort met nieuw ingebouwd meubel.

meer info op www.vanhoogevest.nl

Foto's Frank Hanswijk

Kerkgeluidstechniek op z'n best!

de techniek als hulpmiddel, ook in uw kerk

De kerkgeluidstechniek schrijdt voort ... met rasse schreden! Dialoog Church Sound is als specialist op kerkgeluidstechniek niet achtergebleven en heeft met meer dan 1800 kerken in Nederland een groot werkgebied. Met gebruikmaking van de nieuwste digitale techniek en zijn zowel grote galmrijke als kleinere kerken inmiddels voorzien van kerkgeluidsystem en die zorgen voor een uitmuntende spraakverstaanbaarheid en dat tegen budgettair verantwoorde aanschafprijzen.

Dialoog Church Sound

Bolognalaan 6

5632 RL Eindhoven

www.cantorsound.nl

040 - 24 20 840

info@cantorsound.nl

Pels & Van Leeuwen
orgelbouwers sinds 1903

WWW.PELSENVANLEEUWEN.NL

NIEUWBOUW · RESTAURATIE · ONDERHOUD

Platinalaan 10 - 5234 GH 's-Hertogenbosch · 073 - 641 29 51
info@pelsenvanleeuwen.nl

TOINE DAELMANS

LUIDKLOKKEN
&
TORENUURWERKEN

Stipdonk 16, 5715 PC Lierop
☎ Toine Daelmans: 0492 54 55 77
☎ Ralf van Veghel: 06 460 656 21
info@daelmans.com - www.daelmans.com

DEN HOED
aannemers

De ambachtelijke bouwver

Den Hoed Aannemers B.V.
Bergambacht 0182 - 351 225

Gespecialiseerd in **restauratie** en
onderhoud van uw **kerkgebouw**

Kijk voor referenties en meer info op www.denhoed.nl

■ RESTAURATIE ■ ONDERHOUD ■ NIEUWBOUW

KERKBEHEER

Colofon

Dagelijks bestuur VKB

Mr P.A. de Lange, Piershil, voorzitter
Drs. C. de Raadt, Bodegraven, vice-voorzitter
W.G. Roseboom, Nieuwegein, secretaris en
2e penningmeester
Drs. H. van der Wal, Heino, 2e secretaris
Drs. H. van der Burg, Bedum,
penningmeester
Ir. B.P. de Wit RTD, Sprang-Capelle, lid
G. Koffeman, Oudewater, lid

Ereleden

D.G. Bijl en drs. G. van Soest

Redactie

W.G. Roseboom, voorzitter, J.C. Riemersma,
drs. J.M. Aarnoudse en R.M. Belder,
eindredacteur

Centraal Bureau

Nicolaas Maessingel 271D,
3311 KS Dordrecht
E-mail: info@kerkrentmeester.nl;
Tel. 078 - 639 36 66, fax. 078 - 631 59 49
Website: www.kerkrentmeester.nl

Postadres administratie en redactie

Postbus 176, 3300 AD Dordrecht

Abonnementen

Abonnementsprijs per jaar voor leden van
de VKB: 1 t/m 5 abonnementen € 25,-
per abonnement; 6 t/m 10 abonnementen
€ 23,- per abonnement en 11 en meer
abonnementen € 21,- per abonnement.
Abonnementsprijs voor niet-leden
€ 28,- per abonnement.
Deze prijzen zijn exclusief 6 pct. BTW.
ISSN 1568-8712

Vormgeving

Grafisch Bureau DUS BV, Rotterdam

Druk

GrafiServices

Oplage

6.000 ex.
© juli / augustus 2016

Foto omslag

Protestantse kerk
van Koudum

INHOUD

Soli Deo Gloria	217
Actualiteiten uit het hoofdbestuur	219
Eeuwenoude orgel Grote kerk Goes opnieuw gerestaureerd	220
Uitvaartbeurs in september	220
Cursus kerkrentmeester in Overijssel en Flevoland	221
Kalender voor de kerkrentmeester	221
De orgelbank	221
Kerk 2025: Synode besluit tot een stap verder	222
Proponenten en kerkelijke werkers stellen zich voor	224
Brochure 'De orgels in de Dorpskerk van Leeuwarden-Huizum'	225
Kerk succesvol te behouden voor dorpsgemeenschap	226
Nieuws uit de provincies	227
Koninklijke onderscheiding	228
Nieuwe initiatieven voor de actie Kerkbalans	229
Arnhemse Opstandingskerk nu op zonne energie	230
Synode aanvaardt beleidsplan "Dicht bij het hart"	231
Kerk Heesselt is nu sociaal-cultureel middelpunt van het dorp	234
LOB doet verslag van haar activiteiten	235
Ds. Karin van den Broeke in kernbestuur Wereldraad	236
Leden van Donatus Verzekeringen krijgen 50 pct. van premies terug	236
Op kleine schaal, toch vitaal	237
Klein Wetsinge wint prijs	238
Hervormd Barneveld bezint zich op toekomst kerkgebouwen	238
Mijlpaal: negentigste Groene Kerk	238
Onderscheidingen van de VKB	239
Voorlichtingsboekje "Ruimte"	240
Insignes van de Protestantse Kerk in Nederland	240
Dreigend tekort aan musici bij landskerk Hannover	241

Voorzitterskolom

Mr Peter A. de Lange

Soli Deo Gloria

In mei nam ons hoofdbestuur een besluit over de VKB insignes. De termijnen om in aanmerking te komen voor brons, zilver en goud werden verkort. Hoe je het ook wendt of keert, we hebben in onze Nederlandse cultuur een tamelijk moeizame verhouding tot 'waardering'. Al gauw is het: doe maar gewoon, dan doe je gek genoeg, of: ga maar niet naast je schoenen lopen. Er iemand uitlichten vanwege een bijzondere prestatie, tart al snel het gelijkheidsgevoel. Daar zit iets moois in. Iedere mening telt, iedereen doet er toe, ieder heeft wel een eigen talent. Zelfs het geschreeuw op sociale media kun je nog zien als een uitloper hiervan: ik ben weliswaar niet zo beschaafd, maar ik mag ook roepen wat ik vind, en ik ben niks minder dan wie dan ook die gestudeerd heeft, of anderszins boven is komen drijven. Tegelijk zijn we als Nederlanders goed in kritiek geven. De beste stuurlui staan aan wal. Het syndroom van het is nooit goed genoeg.

Zou het te maken kunnen hebben met de protestantse-calvinistische geschiedenis van ons land? Protestants gelijkheidsdenken (ieder mens een eigen verantwoordelijkheid), beducht voor ijdelheid, nadruk op zondenken-nis ('niet in staat tot enig goed'). Dat is niet een omge-ving voor het vieren van successen, het geven van schouderklopjes, of het eren van bijzondere prestaties of bijdragen. Dan staat de mens maar in het middelpunt. In de weerstand daartegen klinkt een bijbelse spiritualiteit van dienstbaarheid door. "De één achte de ander uitnemender dan zichzelf, laat die gezindheid bij u zijn, welke ook in Christus Jezus was", schrijft de heilige apostel Paulus (Filippenzen 2: 3-5). Van Johann Sebastian Bach is bekend dat hij elke werk afsloot met de drie Latijnse woorden: Soli Deo Gloria. Alleen aan God de eer.

Hoe talentvol en hoe hardwerkend je ook bent: een gelovig mens zal altijd iets kennen van dankbaarheid. Voorrechten en talenten scheppen verantwoordelijkheid. Successen en zegen voeren tot dankbaarheid.

Maar betekent dit nu ook dat we het waarderen van elkaar maar achterwege moeten laten, en alleen onze mond moeten opendoen als er kritiek te leveren valt? Jezus heeft zelf meermalen waarderend gesproken over het geloof of de inzet van mensen die Hij ontmoette. En zij loofden dan weer God. In de bijbel wordt gesproken over 'een beloning in de hemel'. Dat kan helemaal fout worden opgevat. Maar tegelijk klinkt het: "Goed gedaan, gij nuttige dienstknecht". Waardering betekent dat je het talent, de prestatie, de bijdrage en de inzet van een ander opmerkt en die benoemt als waardevol in het licht van het grotere geheel. Ook dan gaat het – gelovig gesproken - om dankbaarheid voor wat God in die ander heeft gegeven.

Tegelijk is het hachelijk, want al gauw voelt iemand die niet op die manier waardering ontvangt zich weer achtergesteld. Zomaar steekt de regelzucht de kop op om ook het 'waarderen' weer te onderwerpen aan de gelijkheidsdrang, in plaats van blij te zijn met de verblij-den. Je doet het toch niet voor de waardering, het schouderklopje, of de mooie woorden van een voorzit-ter? Je doet het SDG! Als we dat voor ogen houden, kunnen we elkaar ook in de kerk best eens wat meer waarderen. Meer zien op ieders inzet en bijdrage voor het grotere geheel. Niet alleen onze mond opendoen, als ons iets niet zint. Maar juist en vooral ook wanneer ons iets goed doet en ons blij maakt.

Inrichten van Kerken

Bij restauratie, renovatie
en nieuwbouw

Dorpskerk Bathmen

www.pimvandijkdesigns.nl

tel: 0575-528803

ENERGIE VOOR KERKEN

Bedankt voor uw deelname!

Ruim 3.500 kerken en kloosters hebben zich inmiddels aangesloten bij het inkoopcollectief Energie Voor Kerken.

Dankzij uw deelname kopen we gezamenlijk voordelig groene energie in bij Greenchoice, de energieleverancier van het collectief.

Uw voordelen

- Scherpe groene energietarieven
- Uitstekende contractvoorwaarden
- Transparante dienstverlening
- Optimale persoonlijke service

Ook interesse?

U kunt maandelijks instappen in het collectief. Kijk voor meer informatie op www.energievoor-kerken.nl of neem contact op met Sonja Boer van Hellemans Consultancy: 030 767 01 21 / boer@hellemansconsultancy.nl

Het collectief Energie Voor Kerken is een initiatief van CIO-K in samenwerking met energie adviesbureau Hellemans Consultancy.

Een **goede verstaanbaarheid** in de kerk is niet altijd eenvoudig te realiseren. Door een veelheid aan akoestische factoren is het nodig een professionele en ervaren partner in te schakelen.

Schaapsound is dé leverancier op het gebied van kerkgeluids-installaties, projectie en videoapparatuur en moderne oplossingen voor de kerktelefoon.

Niet alleen door jarenlange ervaring in honderden kerken, maar ook door ons specialisme in het zelf ontwikkelen van hoogwaardige, innovatieve producten. **Zo kunnen we optimaal inspelen op uw specifieke situatie.**

schaapsound

Wolvega PKN

Kaartenmakerstraat 18
2984 CB **Ridderkerk**
0180-41 46 00

Baileystraat 2a,
8013 RV **Zwolle**
038-785 19 77

Mussenberg 7
6049 GZ **Roermond**
0475-33 69 44

www.schaapsound.nl
info@schaapsound.nl

Actualiteiten uit het hoofdbestuur

Willem G. Roseboom

Impressies uit de vergadering van het hoofdbestuur van de Vereniging voor Kerkrentmeesterlijk Beheer op zaterdag 21 mei 2016.

De voorzitter heet de heren Van Toorn en De Koning welkom, die als nieuwe hoofdbestuursleden zijn aangetreden. De heer Roseboom opent de vergadering met bijbellezing en gebed. Hij heeft n.a.v. de zondag van de Drieëenheid woorden gekozen uit Johannes 14, over de Vader, de Zoon en de Trooster, de Heilige Geest. De voorzitter memoreert de koninklijke onderscheidingen van de bestuursleden Hoogendoorn, Koffeman, De Raadt en hemzelf.

Evaluatie synode

Als belangrijk agendapunt komt aan de orde de evaluatie van de synodezittingen in april 2016. Vice-voorzitter De Raadt schetst kort de stand van zaken na de besluiten van de synode in april 2016. De nota Kerk 2025 is unaniem aanvaard, minus het hoofdstuk over de mobiliteit van predikanten. Dit is aangehouden. Een tussentijdse commissie moet met een aangepast voorstel komen. Ook het beleidsplan voor de Dienstenorganisatie is integraal unaniem aanvaard. Verder is er een opvolger voor dr. Arjan Plaisier gekozen in de persoon van dr. René de Reuver. Deze benoeming kan gezien worden als continuering van het ingezette beleid richting Kerk 2025.

Binnen het dagelijks bestuur is over deze situatie gesproken. Het dagelijks bestuur is van mening dat de VKB nu moet aansturen op snel contact met de Dienstenorganisatie en met flankerende organisaties over mogelijke samenwerking richting een koepel. Wel heeft het DB opnieuw nagedacht over onze uitgangspunten daarbij. Deze zijn opnieuw samengebracht in een notitie van de voorzitter die aan alle bestuursleden is nagezonden. De heer De Lange licht deze notitie toe.

De heren Riemersma en Koffeman, die ter synode aanwezig waren, vertellen iets over hun bevindingen. Vervolgens spitst de discussie zich in eerste instantie toe op het thema 'mobiliteit predikanten'. De heer Koffeman spreekt zijn teleurstelling uit over de defensieve houding van de predikanten die ter synode het woord voerden (op een enkeling na). De heer De Raadt sluit aan bij de heer Koffeman: het is essentieel dat we in de komende periode op dit thema met voorstellen komen. De heer De Lange vat samen, dat het sentiment binnen de achterban van de VKB is dat er op het vlak van de predikanten beweging moet komen, meer armslag voor reorganisatievermogen van de plaatselijke gemeente.

Rol VKB

Ook de andere onderdelen van de aangenomen plannen komen in bespreking. De heer De Lange: de VKB wil zich committeren aan samenwerking met de kerk, onder randvoorwaarden. Op de vraag of we wel een zelfstandige, onafhankelijke flankerende organisatie zijn, is zijn antwoord volmondig ja. De VKB gaat niet als een soort 'uitvoerder' het verlengstuk van de Dienstenorganisatie spelen. De heren De Lange en De Raadt vragen het hoofdbestuur mandaat om met de Dienstenorganisatie verder te spreken op basis van de notitie van uitgangspunten over samenwerking richting koepel. De vergadering steunt het dagelijks bestuur in zijn aanpak en wenst de aanstaande 'onderhandelaars' namens de VKB veel succes en wijsheid toe.

Vervolgens wordt het VKB-congres van 16 april 2016 geëvalueerd. Het algemeen gevoel is: inhoudelijk programma en sfeer waren uitstekend, de locatie voor dat deel ook zeer geschikt, maar logistiek waren er wel wat omissies en voor de standhouders is het minder goed geweest. Het dagelijks bestuur wil in zijn vergadering van 30 juni 2016 het gehele concept van het congres nog eens tegen het licht houden en op basis daarvan met voorstellen komen voor 2017. De datum voor 2017 is vastgesteld op 22 april.

Op de agenda van het hoofdbestuur staat een uitgewerkt voorstel tot vernieuwing van het maandblad "Kerkbeheer". Met enkele kleine aanpassingen in het voorgestelde nieuwe redactiestatuut wordt het voorstel aangenomen. Het hoofdbestuur is positief over de ingeslagen weg en wenst het bureau en alle betrokkenen veel succes met de uitwerking. Het hoofdbestuur vindt het een goed idee, om de introductie te koppelen aan het congres 2017.

Verzekeringen

Ook een voorstel om de toekenningcriteria voor VKB-insignes aan te passen wordt aangenomen. Het komt neer op een verkorting van de periodes waarna een bepaald insigne kan worden uitgereikt.

Op het terrein van de dienstverlening en de financiën komt een nieuw contract rond de VKB verzekeringsportefeuille aan de orde. Voor 1 juli moet duidelijk worden op welke manier deze vanaf 1 januari 2017 verder gaat. Op dit moment is deze ondergebracht bij Marsh-Mercer. Een commissie onder leiding van de penningmeester, de heer Van der Burg, heeft het afgelopen half jaar zorgvuldig de mogelijkheden onderzocht. Uiteindelijk waren er drie partijen in beeld. Eén van hen heeft zich bij nader inzien teruggetrokken.

Eeuwenoude orgel Grote kerk Goes opnieuw gerestaureerd

Het Marcussenorgel in de Grote of Maria Magdalenakerk in Goes is op 13 mei jl. na een restauratie opnieuw in gebruik genomen. De werkzaamheden zijn in twee fasen uitgevoerd door Verschueren orgelbouw uit Heythuysen. In 2015 zijn de orgelluiken met schilderstukken van Abraham Busschop uit 1711 gerestaureerd, de afgelopen vier maanden is het instrumentale deel van het orgel onder handen genomen. Het pijpwerk heeft een grondige opknapbeurt gekregen, de windladen zijn schoongemaakt en het klaviatuur is gereviseerd. Zowel de kleur als de klank is nu weer in originele staat.

Het orgel van de Grote of Maria Magdalenakerk te Goes werd gebouwd van 1641-1643 door de uit Engeland afkomstige William Deakens en telde 26 registers, 2 manualen en een aangehangen pedaal. Van deze periode resten slechts de kassen en de discant van de Roerfluit van het Rugwerk. Een aantal orgelbouwers paste in de loop der eeuwen het orgel aan de dan heersende smaak aan. Van 1704-1711 werkte Jacob Cool uit Rotterdam aan het instrument. Hij plaatste het orgel in de koorsluiting, wijzigde de dispositie, completeerde het groot octaaf en bouwde een zelfstandig pedaal. Door dit alles worden de kassen verbouwd. Van hem resten nog enkele registers. Uit deze periode dateren ook de grote beelden en de luiken.

In de 19e eeuw werkten Van Oeckelen (hij maakt een nieuwe Vox Humana) en Stulting aan het orgel. De laatste verving de oude klavieren. In 1909 werd het binnenwerk gesloopt en bouwde de fa. Van den

Bijlaardt een nieuw pneumatisch orgel achter het front. Eind jaren vijftig was het orgel van Van den Bijlaardt geheel versleten. Het toenmalige college van kerkvoogden van de Hervormde gemeente Goes besloot een nieuw orgel te laten bouwen, maar zij had slechts middelen voor een tweeklaviers orgel.

De stad Goes wilde echter een volwaardig concertorgel in de Grote kerk en men besloot daarom een derde manuaal met twaalf registers te financieren. De exploitatie van het instrument werd in handen gelegd van een daarvoor in het leven geroepen stichting. Tussen aanbesteding en bouw lag echter zoveel tijd dat vanwege inflatie en snel opeenvolgende loonrondes er van de geplande twaalf stemmen slechts acht verwezenlijkt konden worden.

Onder advies van Lambert Erné

voltooit de Deense firma Marcussen in 1970 een nieuw mechanisch orgel met 39 stemmen verdeeld over Hoofdwerk, Rugwerk, Echowerk (achter het hoofdwerk geplaatst) en Pedaal. De kassen werden gereconstrueerd, het front gerestaureerd en pijpwerk van een negental registers benut. In 1982 brengen de Denen achter het Echowerk een windlade aan voor vier stemmen en plaatsen twee registers. In 1985 voltooiën zij met het plaatsen van de laatste twee tongwerken het oorspronkelijke Marcussen-concept. Het instrument wordt sinds 2009 bespeeld door organist Arno van Wijk.

■ Uitvaartbeurs in september

De Landelijke Organisatie van Begraafplaatsen (LOB) heeft bekend gemaakt dat van 28 t/m 30 september 2016 in de Evenementenhal in Gorinchem weer de vierjaarlijkse Uitvaart Vakbeurs wordt gehouden.

Deze beurs is niet alleen interessant voor uitvaartleiders, maar zeker ook voor beheerders van begraafplaatsen. Nadere informatie over de beurs is te vinden op website www.uitvaartbeurs.nl

In de afweging tussen de andere twee heeft de commissie zich door puur zakelijke motieven laten leiden. Bij beide zou het gaan om een contract van vijf jaar, waarbij de aanbidding van Marsh Mercer financieel aanmerkelijk beter uitpakt voor de VKB dan die van de andere aanbieder. Bijkomend voordeel om bij Marsh-Mercer te blijven, is dat er voor de leden die via deze lijn verzekeringen hebben lopen dan niets gaat veranderen. Het hoofdbestuur besluit om het voorstel van de commissie te volgen.

Tenslotte besluit het hoofdbestuur het huidige dagelijks bestuur te herbenoemen. De heer Y. Zeilstra wordt benoemd als lid van de VKB-commissie begraafplaatsen.

Aan het eind van de vergadering vat voorzitter De Lange samen: we zetten stappen die er toe doen. We hopen dat Gods zegen er op mag rusten. Hij sluit af met dankgebed.

De heer Roseboom is secretaris van de VKB.

Cursus kerkrentmeester in Overijssel en Flevoland

In mei jl. zijn colleges van kerkrentmeesters in Overijssel en Flevoland per e-mail geïnformeerd over cursusavonden voor kerkrentmeester. Er zijn nog enkele plaatsen beschikbaar. Kerkrentmeesters die zich nog niet voor deelname hebben gemeld, kunnen dat alsnog doen.

Steeds meer kerkrentmeesters ontdekken de meerwaarde van de cursus kerkrentmeester. Zij vinden het inspirerend om andere kerkrentmeesters te ontmoeten en met elkaar te spreken over praktische zaken in en rond de kerk. De afdeling Overijssel / Flevoland van de VKB steunt een dergelijke uitwisseling van harte en organiseert daarom in het najaar van 2016 een cursus kerkrentmeester.

De heer Gerrit van den Bosch, gemeenteadviseur kerkbeheer bij de Dienstenorganisatie van de Protestantse Kerk in Nederland, zal de cursus verzorgen. Hij ziet een belangrijke rol weggelegd voor kerkrentmeesters die deelnemen aan de cursus. Niet alleen beginnende kerkrentmeesters, maar ook ervaren kerkrentmeesters hebben hun inbreng tijdens de interactieve cursus, die drie avonden duurt.

Veel aspecten van het werk binnen een college worden besproken. Zoals: wat is de verhouding tussen het college en de kerkenraad? Is er toestemming nodig om de pastorie te verkopen? Kan er een stichting worden opgericht? Maar ook waardevolle tips worden er uitgewisseld: heeft uw college al aanspraak kunnen doen op beschikbare subsidies? Gemeenteadviseur Gerrit van den Bosch is een bekend gezicht voor kerkrentmeesters in Overijssel en Flevoland. Zijn jarenlange ervaring, kennis en kunde zet hij graag in om colleges te helpen bij het vele werk.

Na de drie cursusavonden, waarvoor een tegemoetkoming van € 25 per persoon wordt gevraagd, zijn de deelnemers goed geïnformeerd over de taken, bevoegdheden en verantwoordelijkheden van het college van kerkrentmeesters. Bovendien krijgt

iedere deelnemer een cursusmap met de behandelde stof en de Handleiding voor de kerkrentmeester, een uitgave van de VKB die in de boekenkast van een kerkrentmeester niet mag ontbreken.

De cursusavonden zijn steeds op de woensdagavond van 19.45 – 21.45 uur en worden op twee verschillende plaatsen gegeven:

- in de omgeving van Rijssen op 5, 12 en 19 oktober;

- in de omgeving van Kampen op 9, 16 en 23 november.

Is uw belangstelling voor het volgen van deze informatieve cursus gewekt? Schrijf u dan nu in via de VKB in Dordrecht bij de cursuscoördinator, Adam van Bergeijk, e-mail-adres: a.vanbergeijk@kerkrentmeester.nl.

Er is plaats voor maximaal 25 deelnemers en inschrijving geschiedt in volgorde van aanmelding.

Kalender voor kerkrentmeesters

Voor de colleges van kerkrentmeesters is het van belang in de komende maanden o.m. aan de volgende zaken aandacht te besteden.

Juli/augustus:

- Rappelleren van gemeenteleden die hun toezegging voor Kerkbalans voor de betreffende termijn, indien die verstreken is, nog niet hebben betaald
- Betaling Maandnota
- Bespreking meerjaren onderhoudsplan

September:

- Voorgescreven overleg (ord. 11-6-1) met college van diakenen en kerkenraad en andere daarvoor in aanmerking komende organen over de op basis van het beleidsplan op te stellen begroting en de invulling van het collecterooster
- Bespreking actie Kerkbalans 2017 in de kerkenraad
- Betaling Maandnota
- Voorbereiding stookseizoen (ketelinstallatie van de centrale verwarming controleren, e.d.)
- Publicatie in kerkblad over stand van zaken actie Kerkbalans 2016

De orgelbank

De orgelbank van de Vereniging voor Kerkrentmeesterlijk Beheer biedt plaatselijke gemeenten de mogelijkheid hun pijporgel te koop aan te bieden.

Momenteel zijn 6 instrumenten in de orgelbank opgenomen. Deze kunt u raadplegen op onze website kerkmarkt.nl in de rubriek orgelbank.

Voor gedetailleerde informatie over de orgelbank kunt u contact opnemen met: Centraal Bureau VKB Tel. (078) 639 36 63, e-mail n.dejong@kerkrentmeester.nl

Kerk 2025: Synode besluit tot een stap verder

Rook Belder

De generale synode aanvaardde in haar vergadering van november 2015 de nota Kerk 2025: Waar een Woord is, is een weg als uitgangspunt voor verdere uitwerking en onderzoek. In februari 2016 is deze nota, bijgesteld naar aanleiding van de discussie in de synodevergadering, aan de gemeenten en classes aangeboden. In deel I van de nota is een gesprekshandleiding opgenomen om als plaatselijke gemeente het gesprek te voeren over de 'basics' van de kerk en een agenda voor de kerk.

Verder is er voortgang geboekt met deel II van de nota. Er is in de kleine synode van november 2015 een werkplan voorgelegd waarna een notitie van een zestal hoofdstukken is geschreven, namelijk over:

- het z.g. tussenniveau (regionale classes);
- de titel van de voorzitter van de regionale classicale vergadering;
- de presentie van de gemeenten (o.a. stimuleren van nieuwe initiatieven);
- het thema van de ambtelijke dienst van de kerkenraad, de predikant en de rol van de voorzitter van de regionale classis hierin en de mobiliteit van predikanten;
- voorstellen om tot vereenvoudiging van regelgeving over te gaan; en
- de kerkelijke rechtspraak.

's Middags heropent de preses de synodezitting, waarna scribe dr. A.J. Plaisier de synode het volgende meedeelt:

1. vooral te kijken vanuit de novembersynode van 2015 over het geestelijke en kerkelijk proces van kerkvernieuwing, dat alles te maken heeft met de inhoud: Back to basics.
2. vandaag een stap verder te

Foto: Jan van de Lagemaat

De Generale Synode in vergadering bijeen

komen. De synode heeft getoond dit traject met elan in te gaan. Daarbij is zorgvuldigheid van groot belang en willen we tijd nemen voor bezinning. Geen pas op de plaats, maar een stap vooruit.

3. we veranderen niet in het wilde weg, maar laten ons leiden door het DNA van onze kerk. Die staat voor de uitdagingen waarvoor we vandaag gesteld zijn en die zijn niet gering, wel vernieuwend.

'Algemene beschouwingen'

Hierna krijgt de voorzitter van de Bijzondere Commissie van Rapport, mr. W.L. Zielhuis, het woord. De heer Zielhuis, die met dankbaarheid op werk terug ziet, wijst er op dat het een uniform gezamenlijk standpunt van de commissie is. "Veranderen is eerst dan zinvol als het een onderdeel vormt van een geestelijk proces. Het moment van verandering is nu aangebroken. Geef elkaar de ruimte om hieraan plaatselijk invulling te geven, want de situatie in Oost-Groningen is nu eenmaal anders dan die

in de Alblasserwaard. "Kerk 2025: een stap verder" is een uitstekend rapport. Het biedt ruimte voor het proces en voor onderlinge verschillen, want op onderdelen zal er wat bijgestuurd moeten worden', aldus de heer Zielhuis.

Vervolgens geeft dr. H. Wevers, voorzitter van de Generale Raad van Advies (GRA), een toelichting op het advies dat de GRA aan de synode over deze nota aanbood. De GRA onderschrijft het voorstel van het moderamen van de generale synode om het kerk-zijn van de gemeenten met elkaar vorm te geven in elf regionale classicale vergaderingen. GRA vindt dat er een stimulator van onderlinge ontmoeting met gemeenten moet komen in de persoon van een gedeeltelijk vrijgestelde regionale visitator. In plaats van de titel 'bisschop' te gebruiken voor de voorzitter van de beoogde regionale classis, vindt GRA 'regio-predikant' een meer toepasselijke benaming.

Ten aanzien van de kerkelijke

presentie onderkent de GRA de noodzaak om meer ruimte te scheppen voor nieuwe initiatieven en de mogelijkheid te bieden om af te zien van samenvoeging van gemeenten en een gemeente op te heffen. Maar omliggende gemeenten zitten niet te wachten op grotere verantwoordelijkheid wanneer de buurgemeente zich opheft. De GRA hoopt dat de kerkordelijke drempels om als gastlid te worden, verdwijnen.

Met betrekking tot de kwestie Predikant en Mobiliteit is GRA van mening dat het gesprek over mobiliteit in een breder ambtstheologisch en geestelijk kader moet worden gevoerd. Daarnaast heeft de discussie over mobiliteit ook een financiële achtergrond. Als de kerk het wenselijk vindt dat het predikantschap in de toekomst ook als beroep blijft bestaan met voldoende financieel perspectief, dan zullen zorg voor het behoud van fulltime predikantsplaatsen en aandacht voor de aantrekkelijkheid van het ambt aandachtspunten van beleid dienen te zijn.

Daarom ziet GRA er weinig in om predikanten te dwingen na 12 jaar naar elders te vertrekken. GRA vindt dat na 12 jaar tussen predikant en kerkenraad een gesprek plaats vindt over continuering van de verbintenis. De verbintenis wordt in principe gecontinueerd, mits de kerkenraad aangeeft dat hij continuering vruchtbaar vindt, aldus dr. Wevers.

De secretaris van de Raad van Advies voor het Gereformeerd Belijden, mevr. dr. G.H. Borger-Koetsier, is positief over het voortgangproces en de richting van de ingeslagen weg. De bedoeling is aan een lichtere kerkstructuur te werken, waarvoor vandaag de eerste stap wordt gezet naar een nieuwe fase, waarbij niet tradities maar principiële keuzes leidend zijn. Het is moeilijk om de gevolgen van de voorstellen voor nieuwe regelgeving te overzien, maar de huidige situatie handhaven kan geen optie zijn. Het is erg belangrijk dat de Protestantse Kerk in Nederland een zodanige uitstraling krijgt die recht doet aan zowel de geloofsgemeenschap als de leefgemeenschap.

Foto: Jan van de Lagemaat

Het Moderamen tijdens de synodezitting

Ds. W.G. Sonnenberg, voorzitter van de visitatoren-generaal, wijst er op dat visitatie een belangrijke zaak blijft om een goed contact met de gemeenten te hebben. De tijd dwingt ons om te handelen in de richting zoals door het moderamen wordt aangegeven. Dat dwingt ons om kerk te zijn op basis van woord en sacrament.

De kwestie rondom de mobiliteit van predikanten heeft ook een ideologische achtergrond. Prof. dr. A.A. van Ruler, hoogleraar van de Nederlandse Hervormde Kerk, pleitte destijds voor het fris houden van het ambt van predikant. Ds. Sonnenberg spreekt de hoop uit dat deze verfrissing op vele punten wordt gerealiseerd.

Eerste reacties overige synodeleden

Vervolgens voeren enkele synodeleden het woord, waarbij ds. H. Koetsveld, classis Enschede, stelt dat "het installeren van een nieuwe bestuurslaag geen goede zaak is, want de basis versmalt en de top wordt sterker. Zeg gewoon in het Nederlands wat we bedoelen en gebruik geen Engelse term als dat niet nodig is. Bedoelen we een echte bisschop? Zo ja, benoem hem dan ook! En... kan de bisschop ook een vrouw zijn?

Ds. G.J. Mink, classis Bommel, vraagt de werkgroep die straks gaat

rapporteren, aandacht te besteden aan de ambtelijke doordenking. Hij waarschuwt voor willekeurig schriftgebruik.

Ds. H. Jansen, classis Winsum, mist de positie van kerkelijk werkers. Eén op de vijf predikanten is kerkelijk werker en hierover wordt met geen woord gerept. Verder vreest hij dat met de figuur van de regiovoorzitter en de regiovisitator de constructie van twee kapiteins op één schip gaat ontstaan. De kwestie over de mobiliteit van predikanten zet hem voor een dilemma, omdat dit een verruiming betekent van het ontslagrecht.

Ds. R.H. van der Rijst, classis Haarlem, stelt voor om de visitatie geheel af te schaffen, want naar zijn mening zijn er betere oplossingen. Ik hoor nooit positieve geluiden over visitatoren, alleen van de visitatoren zelf.

Diaken A. Moerdijk, classis Goes, vraagt naar het resultaat van het gesprek met jongeren. In de Gereformeerde Bondsgemeente van Goes zijn er ook personen, die in hun woongemeente de plaatselijke kerk bezoeken.

Hierna reageert dr. A.J. Plaisier op enkele zaken. "We houden de nodige ruimte er in, want niet alles hoeft te worden dichtgetimmerd. Wij zijn niet te organisatorisch bezig, ►

althans dat is zeker niet de bedoeling. Het gaat om de inhoud, maar vandaag buigen we ons over wat inrichtingszaken. Er zijn twee bewegingen, namelijk het erkennen van de betekenis van de plaatselijke gemeente en dat we in de regio aanwezig zijn en daar het gezicht van de kerk vormgeven”.

Dr. Plaisier deelt mee dat de kerkelijk werker in de herziene versie van de nota wel wordt genoemd. Hij kan zich voorstellen dat de werkgemeenschap van predikanten als cluster gebruikt kan worden om over het welzijn van de gemeente te spreken. Ten aanzien van de mobiliteit van de predikant zegt dr. Plaisier toe dat hierover verder wordt nagedacht.

Onderdelen van de nota

Vervolgens krijgt de synode gelegenheid om op onderdelen van de nota te reageren waarvan door diverse synodeleden gebruik wordt gemaakt.

Ds. C.K.J. Pronk, classis Drachten, vraagt zich af of een regiovoorzitter de band met 169 gemeenten onderhoudt die hij eens per vier jaar bezoekt.

Ds. G.J. Mink, classis Bommel, vindt dat er grotere rol voor de werkgemeenschappen predikanten is weggelegd.

Ouderling-kerkrentmeester J.G. Hilgers, classis Gouda, wijst er op dat de classes wel een grote omvang krijgen. Daardoor zal de band met de landelijke kerk afnemen, zo vreest hij. Hij vraagt zich af hoe voorkomen wordt dat het grondvlak onvoldoende in de synode vertegenwoordigd wordt.

Ds. H.A. Smits, classis Hoorn-Enkhuizen vraagt zich af waarom een beoogd regiovoorzitter per se een dominee moet zijn. Ziekenhuizen worden ook niet meer door de beste dokter bestuurd. Het hart van de kerk klopt in plaatselijke gemeente. Hoe kunnen we zorgen dat dit ook zo gestalte krijgt?

De scriba deelt mee dat in de beoogde situatie de belangen van de plaatselijke gemeenten voorop blijven staan, maar wel moet

■ Proponenten en kerkelijk werkers stellen zich voor

Ieder jaar zijn er weer leden van onze kerk die zich beroepbaar stellen en predikant willen worden. Zij hebben de vereiste academische theologische studie met succes afgesloten en het colloquium afgelegd. Ook is het bijzonder dat er leden zijn die de geëigende hbo-studie kerkelijk werker met succes hebben afgesloten en opgenomen zijn in het register ‘kerkelijk werker’ van onze kerk.

Deze proponenten en kerkelijk werkers hopen in de komende tijd de gemeenten van onze kerk te dienen. Sommigen van hen zijn intussen al met hun dienstwerk begonnen. Het moderamen van de generale synode zal voortaan aanstaande en beginnende predikanten en kerkelijk werkers uitnodigen in de synodevergadering. Op dat moment is er gelegenheid voor het voorstellen van de proponenten en kerkelijk werkers, voor gebed en zegening.

Voordat de synodezitting op 21 april jl. werd afgesloten, werden circa 30 proponenten en kerkelijk werkers voorgesteld die onlangs hun kerkelijk examen hebben afgelegd. Scriba Plaisier bedankt hen voor hun presentatie en spreekt de wens uit dat zij in hun toekomstig arbeidsveld datgene mogen vinden wat zij ervan verwachtten. Hierna spreekt hij de zegen over hen uit.

duidelijk zijn dat het bijstaan van de gemeenten op een andere wijze bittere noodzaak is.

Hierna wordt over de naam van de regiovoorzitter gesproken en de kerkelijke presentatie.

Ouderling mevr. A. Verbeek, classis Amsterdam, staat stil bij de roeping van de kerk. Belangrijk is om na te denken over mogelijkheden om activiteiten ook met niet-kerkelijke partners te ondernemen en te werken aan een verduurzaming van die relatie.

Scriba dr. Plaisier wijst op de nieuwe manieren van kerk-zijn die men op verschillende plaatsen kent. Amsterdam is hierin een voortrekker.

Over de mobiliteit van de predikant wordt door veel synodeleden het woord gevoerd. Onder meer de volgende opmerkingen worden gemaakt:

- Voorkomen dat er functioneringsgesprekken worden gehouden.
- Geadviseerd wordt om een civiel-arbeidsrechtelijk jurist naar de constructie te laten kijken.
- De aandacht voor de predikant dreigt te vervagen. In de nota worden stabiliteit en flexibiliteit gemist
- Langdurige relaties kunnen grotere risico's opleveren. Er is

vertrouwen in het Generaal College van de kerkorde dat in november 2016 met uitgewerkte voorstellen komt.

- Een maximum termijn stellen heeft iets dwingends. Kan de regiovoorzitter de vinger aan de pols houden?
- De vrijheid van het ambt komt in het geding.
- Er moet een stimulans zijn en geen dwang. Hoe heeft de jonge generatie predikanten hierop gereageerd?
- Terecht dat bij de nota Kerk 2925 ook de positie van de predikant wordt besproken. Er wordt voor gepleit dit aan de gemeente en de regiovoorzitter over te laten.

Dr. Plaisier constateert dat de synode zich in hoofdlijnen kan vinden in de nota, maar dat de kwestie van de mobiliteit van predikanten verder uitgewerkt moet worden. Hij vindt dan ook dat na deze vergadering gemeenten en predikanten goed voorgelicht dienen te worden.

In het kader van de vereenvoudiging van regelgeving wordt gesuggereerd om:

- kleinere gemeenten de gelegenheid te geven de ambtstermijn na 12 jaar te verlengen, waarbij wel druk op ketel blijft bestaan dat gemeenten een inspannings-

- verplichting hebben uit te zien naar vervangers;
- bij gemeenten met wijkgemeenten de algemene kerkenraad af te schaffen. Dat zou een wezenlijke verlichting betekenen;
- een minimaal aantal van 4 ambtsdragers te stellen, mits de classis hiermee akkoord gaat. Bij grote gemeenten niet sleutelen aan het quorum;
- de categorie blijkgever van verbondenheid in de plaatselijke regeling als kiezers op te nemen;
- kleine gemeenten de ruimte te geven om creatief met bepaalde zaken om te gaan. Daarom minimaal 4 ambtsdragers in de kerkenraad.

Pas na elfen werd het rapport door de synode unaniem, met enkele wijzigingen, aangenomen. Er komen 11 klassicale regionale vergaderingen met als voorzitter een regiopredikant. De nieuwe regiopredikant moet de verbinder worden tussen de gemeenten en als het nodig is zal hij of zij moeilijke knopen moeten doorhakken.

Het voorgestelde plan voor de mobiliteit van predikanten is van tafel, want een verplichte overplaatsing na 12 jaar, ging de synode te ver. Het moderamen van de generale synode zal met de Bond van Predikanten en het Georganiseerd Overleg Predikanten in gesprek gaan om er voor te zorgen dat er in 2017 een meer aanvaardbaar besluitvoorstel ligt.

Plaatselijke gemeenten zullen er aan moeten wennen, maar zij krijgen straks steeds meer het karakter van regiegemeenten. Voor de 'witte vlekken in geheel Nederland' – plaatsen en wijken waar straks geen kerkelijke gemeente meer is – betekent het samenwerking zoeken met de naaste burens.

Dr. Plaisier: "We zijn kerk vóór het volk, maar we moeten niet meer in zak en as te zitten als we niet meer op alle plekken kerk van het volk kunnen zijn".

Brochure 'De orgels in de Dorpskerk van Leeuwarden-Huizum'

Op zaterdag 4 juni vond het jaarlijkse zomerconcert van Stichting Organum Frisicum plaats. Het werd gegeven door Jochem Schuurman, die het in 2015 gerestaureerde Van Dam-orgel in de Dorpskerk van Leeuwarden-Huizum bespeelde.

Voor het concert vertelde dr. Jan Dirk Wassenaar (van 1990 tot 1996 predikant van de Dorpskerkwijk, thans predikant te Hellendoorn, daarnaast voorzitter van de Commissie Orgelzaken van de VKB) over de geschiedenis van de orgels in die kerk. Hij presenteerde tevens een door hem geschreven brochure over deze orgels.

Het is een publicatie in de reeks van de Stichting tot Behoud van het Nederlandse Orgel, deze keer uitgegeven in samenwerking met de Plaatselijke Commissie Huizum van de Stichting Alde Fryske Tsjerken. De brochure, die 27 bladzijden telt en veel foto's bevat, kost 5 euro en is te verkrijgen via de Plaatselijke Commissie Huizum, e-mail: dorpskerkhui-
zum@gmail.com

Kerk succesvol te behouden voor dorpsgemeenschap

In een e-mailbericht van begin dit jaar beschrijft Kerkelijk Waardebeheer, een stichting die zich inspannt om kerkelijke waarden voor kerkelijke gemeenten te beheren en te behouden, haar ervaringen met de Jacobuskerk van Rolde. Om het kerkgebouw in ons midden te houden is participatie van mensen en organisaties buiten de kerk noodzakelijk. Dit hoeft niet te betekenen dat het kerkgebouw niet meer voor de eredienst kan worden gebruikt. Er zijn veel initiatieven waarbij het één goed met het ander samengaat. 'Buitenstaanders' brengen nieuwe ideeën en nieuwe energie mee. De ervaringen met de Jacobuskerk in Rolde en de Stichting Behoud Rolder Kerk zijn een mooi voorbeeld.

Samen kerken in één gebouw

Op de plaats waar nu de Jacobuskerk in Rolde staat, werd al in de 9e eeuw een houten kerk gesticht. Rond 1200 kwam er een Romaanse bakstenen kerk, later herbouwd tot de huidige kerk die in 1427 in gebruik werd genomen, aanvankelijk als katholieke kerk. In 1598 bereikte de Reformatie Drenthe en kwam het kerkgebouw in handen van de Nederlandse Hervormde Kerk. De kerk is een rijksmonument en sinds enige tijd kerken ook de katholieken uit Rolde weer met enige regelmaat in dit kerkgebouw. Anders dan de naam doet vermoeden, had de stichting aanvankelijk als doel het bijeenbrengen van gelden voor de restauratie van het orgel. Nadat de stichting hier succesvol in was geweest en € 100.000 kon bijdragen aan de restauratie, rees de vraag: "Hoe verder?"

Betrek niet-kerk betrokkenen

Drie jaar geleden trad een nieuw bestuur aan dat nieuwe wegen in sloeg. De verwachting is dat de geloofsgemeenschap het onderhoud van het kerkgebouw op den duur niet meer helemaal zelf kan opbrengen. Om ervan verzekerd te zijn dat de Rolder kerk een centrale rol in de dorpsgemeenschap zou gaan spelen, de beste waarborg voor haar voortbestaan, besloot het bestuur van de stichting zich ervoor in te

Jacobuskerk Rolde (15e eeuw)

zetten dat zoveel mogelijk mensen naar deze kerk komen. Daarbij richt de stichting zich met name op de niet-kerk betrokkenen. De stichting heeft donateurs, organiseert een kerstmarkt en een boekenmarkt, er wordt meegedaan aan kerkepad en er worden rondleidingen gegeven. De activiteiten leveren inmiddels een bescheiden inkomen op. De stichting werkt met commissies, die ieder hun eigen activiteiten organiseren. Dit is allemaal vrijwilligerswerk. Het kerkgebouw wordt verder gebruikt door een stichting die zes maal per jaar 'zinnige zondagavonden' organiseert en door de stichting Rolder concerten. Daarnaast vinden er uitvaarten en trouwerijen plaats. De Protestantse Gemeente van Rolde organiseert zelf dit gebruik.

Levendige plaats in dorp

De stichting ziet zichzelf als een goede PR-commissie voor het kerkgebouw. In de praktijk blijkt de stichting de drempel om in het kerkgebouw activiteiten te organiseren te verlagen. Zo heeft de openbare basisschool in december 2015 het zingen van kerstliedjes en een kerstspel in de kerk gehouden. Dit was eerder niet denkbaar. Langzaam maar zeker krijgt de Rolder kerk zo weer een levendige plaats in de dorpsgemeenschap.

Hoe ziet de nabije toekomst eruit?

Het bestuur van de stichting ziet een

model waarbij men steeds meer activiteiten organiseert en interesse voor de kerk kweekt. De toekomst hangt sterk af van de samenwerking met de Protestantse Gemeente, die nu heel goed is. Er is een gezonde spanningsveld als het gaat om het gebruik van de kerk, enerzijds praktisch en anderzijds rondom de vraag wat wel/niet als waardig gebruik wordt gezien. De stichting draagt op projectbasis bij aan het onderhoud van het kerkgebouw. Uiteraard zet men zich er voor in dat deze mogelijkheid om bij te dragen groeit.

Succesfactoren

Wat zijn volgens de mensen in Rolde belangrijke voorwaarden voor het slagen van een initiatief als dit?

- Zorg ervoor dat je als stichting en als geloofsgemeenschap goed in gesprek blijft met elkaar.
- Formuleer beide heldere doelen, vanuit je eigen kernactiviteiten.
- Let erop dat de stichting zelfstandig is en niet betrokken raakt bij intern kerkelijke zaken.
- Werk zorgvuldig: beter met kleine stappen gestaag vooruit dan teveel tegelijk willen en mensen van je vervreemden.
- Werk keihard aan een relevant netwerk en aan het creëren van enthousiasme in de omgeving.
- Trek een goede voorzitter aan, iemand die verbindt en motiveert, aldus een bericht op de website van Kerkelijk Waardebeheer.

Nieuws uit de provincies

C.W. de Jong

Tijdens de jaarvergadering van de afdeling Zuid-Holland op 15 maart jl. sprak, dr. A.J. Plaisier, scribe van de Protestantse Kerk in Nederland, over de nota Kerk 2025. Dr. Plaisier: "Als we lezen wat er uit het onderzoek, dat elke tien jaar door het CBS gehouden wordt, over de kerk geschreven wordt dan stemt ons dat somber. Het zijn dramatische tijden, in een halve eeuw is de kerk in een rap tempo aan het verdwijnen. De christelijke gemeenten kraken aan alle kanten, ledentallen lopen terug, de financiële middelen worden steeds minder, waardoor onderhoud van gebouwen onder druk komt te staan. Hoe moet je kerk zijn, waar doen we het voor, waar gaan we naar toe, zijn vragen die boven komen. Maar we mogen weten dat de kerk niet van ons is, de kerk zal niet verdwijnen. Christus gaat Zijn eigen weg met de kerk. Daarom moeten we niet in een negatieve spiraal denken, maar positief blijven. want God gaat door met Zijn werk waar Hij aan begonnen is en zal dit voleinden op de jongste dag".

Vervolgens gaat dr. Plaisier in op de nota "Kerk 2025 - Waar een Woord is, is een weg". "Spreken voor kerkrentmeesters is best spannend, waarbij het gaat over de kerk, ambten en hoe het is om kerk te zijn. Als kerk zijn we een lichaam, maar wel met verschillende leden. Het is vreugdevol om te merken hoeveel leden zich bij dit traject betrokken voelen. De zaak waar het om gaat leeft! Intussen is de nota verstuurd naar predikanten, kerkelijk werkers, kerkenraden en classes".

Aan het ontstaan van deze nota is een uitgebreid traject voorafgegaan. Sinds november 2014 denkt de generale synode van de Protestantse Kerk in Nederland na over de

toekomst van de Kerk. Ook op de komende vergaderingen staat dit onderwerp centraal. In april 2016 bespreekt de generale synode de verdere uitwerking van de uitgangspunten van 'Kerk 2025 - Waar een Woord is, is een weg'. In het bijzonder wat betreft de inrichting van de kerk.

Bestaansrecht van de kerk

Dr. Plaisier, auteur van de nota 'Kerk 2025', formuleert het bestaansrecht van de kerk als volgt: In de kerk hoor ik woorden die ik nergens anders hoor. Die woorden worden 'evangelie' genoemd, goed nieuws van God. De kerk is een gemeenschap van mensen die elkaar aanvaarden in Jezus' naam en die voor elkaar willen instaan. Er is iets dat verschillen overstijgt, omdat je samen familie van God bent. De kerk helpt om te begrijpen wat 'goed leven' is. Voor mijzelf maar ook voor de samenleving. De kerk is niet de plaats voor pasklare antwoorden, maar wel valt er vanuit de Bijbel en de christelijke traditie licht op de dingen van het leven.

Vanuit die gedachte probeert Kerk 2025 vormen te vinden waarin deze inhoud tot zijn recht komt. Het geloof en de geloofsgemeenschap vragen om een organisatie van de kerk die deze ondersteunt. Regelen en vergaderen zou geloof en kerk ten goede moeten komen. Toch lijkt de organisatiestructuur soms de inhoud in de weg te zitten. Die geluiden hoort de synode vanuit het land. Als reactie daarop is de nota 'Kerk 2025: Waar een Woord is, is een weg' geschreven.

Er is binnen de Protestantse Kerk in Nederland sprake van een grote diversiteit tussen gemeenten. Gelukkig gaat het op veel plaatsen goed, tegelijkertijd stijgt ook het aantal noodlijdende gemeenten. Kerk ben je samen. "De voet kan

niet tegen de hand zeggen: ik heb je niet nodig." Vanuit die solidariteit is het nodig om een toekomstvisie te hebben die voor alle gemeenten goed is. En laten we eerlijk zijn, zelfs als het allemaal goed gaat in een gemeente, is het nog steeds geen slecht idee om stil te staan bij waar het werkelijk om draait in de kerk. Het gesprek over Kerk 2025 is gestart in de generale synode.

Uitgangspunten uitgewerkt

De nota 'Kerk 2025: waar een Woord is, is een weg' is in meerdere vergaderingen van de generale synode besproken en - na de nodige wijzigingen - vastgesteld als uitgangspunt voor verdere uitwerking. Ook is het goed om te weten dat de nota tot stand is gekomen na uitgebreide gesprekken met diverse gemeenten en classes. Ook de resultaten van de enquête die door 18.000 leden van de Protestantse Kerk in Nederland is ingevuld, zijn meegenomen in de plannen rond Kerk 2025. Momenteel worden de uitgangspunten van de nota verder uitgewerkt, met behulp van werkgroepen en klankbordgroepen waar synodeleden en deskundigen uit de kerk in betrokken zijn. Op donderdag 21 april 2016 zal de generale synode zich over deze uitwerkingen buigen en zo mogelijk tot besluitvorming overgaan.

"De kerk hoeft niet 'gered' te worden, want die zal altijd blijven bestaan. Daar geloven we in. Wel is het zo dat de organisatiestructuur van de Protestantse Kerk in Nederland nu wellicht te zwaar is opgetuigd. Zo zijn er bijvoorbeeld lang niet overal voldoende vrijwilligers te vinden om de nodige functies te vervullen. In deel I van de nota draait het om het thema 'back to basics'. Een betoog om stil te staan bij de kern van kerk-zijn. Om dát te ondersteunen en om energie daarvoor vrij te maken, wordt ook

gekeken naar de organisatie. Deze kan namelijk belastend werken of niet goed passen bij het huidige kerk-zijn. Om die reden wordt de huidige structuur opnieuw tegen het licht gehouden.

Ontmoeting bevorderen

De classis wordt niet afgeschaft. Wel wordt in de nota een schaalvergroting voorgesteld als het gaat om de classis als bestuurlijke eenheid. Er wordt nu gedacht aan ongeveer elf (11) classes in plaats van de huidige 74. Tijdens de volgende vergadering van de generale synode wordt een nota over dit onderwerp besproken. Binnen de nieuwe classicale herindeling is het zeker de bedoeling dat er ontmoetingen tussen gemeenten plaatsvinden. Niet op de schaal van deze vergrote classis, maar eerder op de schaal van de huidige classis of in nog kleiner verband. Die ontmoetingen zullen worden bevorderd door de regionale visitatie.

In de plannen zoals die nu worden voorbereid, is de voorzitter iemand die toeziet op de kwaliteit van gemeente en ambtelijke bediening en daarin vooral een pastorale rol speelt. Hij of zij kan wel de regie nemen in zaken waarin dit nodig is. Hij doet dit uiteraard in overleg met het moderamen van de classis. Bij serieuzere problematiek schakelt men de visitatie in. Deze legt haar rapport op de tafel van het moderamen van de classicale vergadering. Het is deze vergadering die besluit of zo nodig de rechtsprekende colleges worden ingeschakeld. Afhankelijk van de besluitvorming in april 2016, volgt daarna nog een kerkordetraject met consultatie door gemeenten en classes. Pas daarna volgt invoering (gestreefd wordt naar 1 januari 2018), die zich in een aantal gevallen ook geleidelijk zal voltrekken. Zo'n traject moet niet te lang duren, want dan zijn we te lang met de eigen organisatie bezig en leven we te lang in een 'tussentijd'. Dat kan niet de bedoeling zijn. Juist Kerk 2025 pleit om minder tijd te besteden aan organisatorische vragen en meer tijd te creëren voor de zaken waar het werkelijk om draait: het evangelie. Een lichtere organisatie kan daarbij helpen. Tenslotte gaf ds. Plaisier nog een korte samenvatting over de verdere

Dr. A.J. Plaisier

ontwikkelingen op korte termijn, namelijk het bespreken van zaken als: predikanten, beheer, interne organisatie.

Gedachtewisseling

Na de pauze werd er van gedachten gewisseld met de inleider en vragen die aan de orde kwamen waren:

- Hoe wordt omgegaan met sociale media?
- Is er nagedacht over het handhaven van de classes?
- Vermogensverschillen bij het samenvoegen van plaatselijke gemeenten.
- Hoe gaat dit in de toekomst als er mogelijk op regionaal samenvoegingen plaats vinden?

Vanuit de vergadering werd ook een krachtig pleidooi gevoerd om de contacten tussen de kerkrentmeesters op landelijk vlak te vergroten. De achterliggende gedachte is dat er veel kennis aanwezig is maar de toegankelijkheid is moeilijk. Voorgesteld wordt om een virtueel kerkplein te ontwikkelen waar deze kennis beschikbaar is, zodat kerkrentmeesters met elkaar in contact kunnen komen. Als voorbeeld werd genoemd het digitaal geldwerven, er zijn gemeenten die hier al ervaring mee hebben en deze

ervaringen kunnen gedeeld worden om dit in de toekomst verder te ontwikkelen.

De inleider beantwoordde de verschillende vragen en aan het eind van de bijeenkomst werd gewezen op het rapport "Kerk op weg naar 2025" en de website van de Protestantse Kerk in Nederland, waar veel informatie te vinden is over de verschillende aspecten die deze avond aan de orde kwamen. Tenslotte werd dr. Plaisier door de voorzitter van de provinciale afdeling Zuid-Holland, de heer Jack van den Bosch, bedankt voor zijn inspirerende inleiding en heldere uiteenzetting.

De heer De Jong is secretaris van de afdeling Zuid-Holland van de VKB.

■ Koninklijke onderscheiding

Het college van kerkrentmeesters van de Protestantse gemeente Assen meldde dat tijdens Lintjesregen 2016 ook de heer J. Nijland, kerkrentmeester van de wijkgemeente Jozefkerk te Assen, benoemd is tot Lid in de Orde van Oranje-Nassau. Van harte geluk gewenst.

Nieuwe initiatieven voor de actie Kerkbalans 2017

Mijn Kerk verbindt

Zoals in het vorige nummer reeds is aangekondigd, luidt het thema voor de actie Kerkbalans 2017 "Mijn Kerk verbindt". De actie wordt gehouden van 21 januari tot 5 februari 2017. In de foldertekst (de standaardtekst én de voorbeeldtekst) wordt dit als volgt toegelicht: "We zijn door de kerk verbonden met God, met elkaar en met de generaties voor en na ons. We houden elkaar vast in geloof en verbinden ons met mensen die steun nodig hebben. Nu het steeds vaker 'ieder voor zich' lijkt te zijn, is het de kerk die verbindt.

Al eeuwenlang verbindt de kerk mensen met elkaar. Denk maar eens aan de ja-woorden die zo vaak klinken in de kerk. Woorden van een leven lang verbinden. Daar waar steeds meer mensen aandacht en steun nodig hebben, strekken wij onze handen naar hen uit. De kerk is de plek waar God zich aan ons verbindt en, door ons, aan de wereld waarin wij leven.

En nu is het onze beurt om die geschiedenis van verbondenheid om te zetten in een toekomst. Om ervoor te zorgen dat onze kinderen, kleinkinderen en iedereen die in de toekomst op zoek gaat naar verbinding terecht kan in de kerk.

In een maatschappij waarin steeds meer verwijdering lijkt te ontstaan, mogen wij als kerk de eenheid blijven zoeken. Daar waar steeds meer mensen eenzaam zijn, strekken wij onze handen naar hen uit. Zo verbinden we ons aan de maatschappij, aan elkaar en daarmee aan God".

Aanspreekpunt

Het team Kerkbalans, dat namens de Raad voor de Plaatselijke Geldwerving (RPG) de plaatselijke gemeenten ondersteunt bij het uitvoeren van de Actie Kerkbalans houdt evenals vorig jaar kantoor te Dordrecht. Daar worden de acties vanuit de VKB en het team LRP gecoördineerd en dáár vindt u een aanspreekpunt voor al uw vragen over de actie.

Er is de afgelopen tijd veel onderzoek gedaan naar de effecten van de Actie Kerkbalans en naar de effecten van de afzonderlijke communicatiemiddelen en de manier waarop deze door plaatselijk gemeenten worden ingezet. Zoals al heel vaak gemeld is een juist gebruik van de door de RPG beschikbaar gestelde communicatiemiddelen en -adviezen een geweldige stimulans voor de inkomsten uit de Actie Kerkbalans. En, hoe meer de Kerkbalans communicatie wordt toegesneden op de plaatselijke situatie, hoe sterker dat effect.

Persoonlijke toets

Vandaar dat er steeds meer mogelijkheden worden geboden om de actiematerialen die persoonlijke toets te

KERK BALANS.nl
2017

geven. Door de folder met voorbeeldtekst te gebruiken, of nog liever een geheel eigen folder te maken; beide opties zijn beschikbaar gesteld op de website www.kerkbalans.nl (de website en de webshop zullen begin september geheel geactualiseerd zijn voor de actie 2017). De daarvoor benodigde tekstvoorbeelden en beeldmateriaal zijn nu nog gemakkelijker te vinden en te downloaden. En er is de mogelijkheid om in plaats van de standaardposters te gebruiken te kiezen voor een geheel eigen ontwerp voor de plaatselijke gemeenten. Echter blijkt -ook uit onderzoek- dat nog veel meer gemeenten van de beschikbare materialen gebruik zouden kunnen maken dan nu het geval is. Dat is het gevolg van onbekendheid met het aanbod, gebrek aan menskracht maar soms toch ook met het gevoel dat "Kerkbalans" toch vooral een administratief proces is om de leden te wijzen op de jaarlijkse gewoonte een financiële bijdrage aan het plaatselijke kerkenwerk te leveren. We gaan dan "op de automatische piloot" de actie evenals voorgaande jaren opzetten, terwijl de RPG juist pleit voor een -voor veel gemeenten radicaal- andere aanpak van de actie.

Arnhemse Opstandingskerk nu op zonne energie

Op zondag 3 april jl. nam de gemeente van de Opstandingskerk in Arnhem haar nieuwe sun farm in gebruik. Op het dak staan 103 hoogwaardige zonnepanelen die naar verwachting meer dan 22.000 kWh zonnestroom per jaar gaan produceren.

De sun farm draagt bij aan de vermindering van het verbruik van fossiele brandstoffen. Dat betekent zuiniger omgaan met de natuurlijke hulpbronnen en tegelijkertijd terugdringen van de CO₂-uitstoot, die het gevolg is van de verbranding van olie of gas.

Ook de business case van het project ziet er goed uit, dat wil zeggen dat na een redelijk aantal jaren de investering zal zijn terugverdiend. Vanaf dat moment begint de ontwikkeling van een positief saldo.

In combinatie met een aantal energiebesparende maatregelen is het streven dat de elektriciteitsme-

ter van het kerkgebouw tot stilstand komt.

Nieuwe initiatieven

Vorig jaar is daarvoor al een tweetal nieuwe initiatieven ontwikkeld, te weten het uitschrijven van een wedstrijd wie de beste Kerkbalansfolder maakt en het organiseren van een landelijk "inluidmoment" van de actie op de zaterdag voorafgaand aan de actieperiode. Over beide initiatieven is uitgebreid gerapporteerd in dit blad. Ze waren heel succesvol: aan de folderwedstrijd is door bijna 100 gemeenten parochies meegedaan met vaak hoogstaande en originele inzendingen, en in tientallen gemeenten is de actie ingeluid, vaak door bekende Nederlanders waardoor ook veel pers aandacht aan de start van de actie kon worden gegeven. Mede dankzij deze initiatieven lijken de inkomsten van Kerkbalans 2016 wat minder sterk te dalen dan in voorgaande jaren.

De ambities van de RPG zijn echter om de daling om te gaan zetten in een stijging. Daarvoor worden plannen gemaakt die voor een deel een lange-termijn effect hebben (dus pas voor ná de actie 2017). Maar ook voor de actie 2017 is al een aantal maatregelen in de maak:

- De folderwedstrijd wordt herhaald, waarbij nu extra aandacht aan de kwaliteit van de folderteksten (vaak geldt: hoe bondiger des te beter) wordt geschonken.
- Voor het inluidmoment is de ambitie nu gesteld op minstens 100 deelnemende gemeenten; al vóór de zomer is aan alle gemeenten een uitnodiging om mee te doen verzonden.
- In plaats van de gebruikelijke mailing begin september ontvangen alle gemeenten dit jaar rond die tijd een zgn. Inspiratiebox om extra aandacht te vragen

voor de voor de actie beschikbare materialen, informatie en advies.

- Aan alle afdelingen is gevraagd om in de regiobijeenkomsten in het najaar van 2016 aan RPG-leden een platform te geven de actie 2017 nader toe te lichten aan de aldaar aanwezige kerkrentmeesters.

De in de afgelopen tijd verworven inzichten van de RPG zijn gebundeld in de "Tips voor de actie Kerkbalans 2017" die u in het volgende nummer van "Kerkbeheer" zult aantreffen.

KERK **BALANS.nl**
2017

Synode aanvaardt beleidsplan "Dicht bij het hart"

Rook Belder

De synodevergadering van 22 april 2016 wordt geopend met een presentatie van Kerk in Actie. Daarna volgt een presentatie over het vluchtelingenwerk door mensen die zich in de dagelijkse praktijk van hun kerkelijke gemeenten met praktisch vluchtelingenwerk bezig houden.

De preses van de synode, mevr. ds. K. van den Broeke, geeft daarna het woord aan de voorzitter van het bestuur van de Dienstenorganisatie, mevr. G. Prins. Na de besluitvorming over Kerk 2025 volgt de Dienstenorganisatie de Kerk, d.w.z. de generale synode besluit over de uitgangspunten en de Dienstenorganisatie geeft daaraan uitvoering.

Keuzes maken en creatief zijn

Mevr. Prins deelt mee dat de Dienstenorganisatie haar beleidsplan voor de komende jaren zal baseren op de besluiten die op 21 april jl. in het kader van Kerk 2025 genomen zijn. Dat betekent dat een forse bezuiniging voor 2017 moet worden ingevoerd. Zou dat niet gebeuren, dan geeft 2017 een tekort aan van € 3 miljoen dat vervolgens in 2020 uitgroeit naar € 5 miljoen. De institutionele ondersteuning (synode e.d.) vormt een groot deel van het budget en KIO (Kerk in Opleiding), waaronder begrepen de kosten van de gemeenteadvisoren, legt eveneens een fors beslag op het budget. Aan de hand van een grafiek toont zij de trend van de vrijwillige bijdragen in de gemeenten die in een neerwaartse lijn gaat. "Dat dwingt ons om keuzes te maken en creatief te zijn, terwijl we het doel niet uit het oog mogen verliezen.

Er zijn gesprekken gevoerd met de ondernemingsraad, de vakbond en flankerende organisaties, zoals de VKB, om na te gaan wat we anders

Foto: Jan van de Lagemaat

Voorzitter van het bestuur van de Dienstenorganisatie, mevr. G. Prins

kunnen doen. Het past in de tijd-geest om zoveel mogelijk echt samen te werken. Deze co-creatie is dringend nodig, want door met elkaar te netwerken en optimaal gebruik te maken van elkaars talenten, kunnen we onze gemeenten het beste dienen.

Er moet daarom een forse bezuiniging worden doorgevoerd. Geen kaasschaafmethode, maar ruimte zoeken voor innovatie door inhoudelijk te kijken om een andere vorm van dienstverlening aan te bieden. Dat betekent:

- een herijking van de dienstverlening en stoppen van de eigen gemeenteadviespraktijk. Er ligt een nieuw concept gereed voor dienstverlening, waarbij de kerk een soort makelaarsfunctie in het kader van deze co-creatie gaat vervullen.
- werken aan eenvoud. Dat betekent een organisatie-model met minder leidinggevenden, maar meer mensen die het echte

werk doen en de facilitaire ondersteuning.

Het bestuur van de Dienstenorganisatie wil met ingang van 1 januari 2017 met de nieuwe aanpak van start gaan. Er is een positief advies van de ondernemingsraad, terwijl ook de vakbond zich met het plan van het bestuur van de Dienstenorganisatie kan verenigen, aldus mevr. Prins.

Ondersteuning gemeenten

Vervolgens gaat de algemeen directeur van de Dienstenorganisatie, de heer H. Feenstra, nader in op wat detailzaken. Het werkgebied van de Dienstenorganisatie bestaat straks uit drie clusters: Kerk en werk, Zending en diaconaat en Ondersteuning gemeenten. Er zal met een kleiner managementteam worden gewerkt.

In het kader van de ondersteuning van gemeenten is het zo dat er één loket zal zijn waartoe de gemeenten ►

hun vragen kunnen richten. In beginsel worden daar de vragen beantwoord c.q. het advies gegeven. Vragen die een diepgaander onderzoek vragen, waarbij kennis en kunde te pas komt, komen terecht bij het z.g. "Kennisplein". Dat is een team van deskundigen bestaande uit o.a. professionals, regiopredikanten, mensen van flankerende organisaties zoals de VKB. Dankzij een bundeling van kennis via dit Kennisplein, kan alle informatie, e.d. worden verstrekt. De heer Feenstra is van mening dat door deze manier van werken de plaatselijke gemeenten het beste gediend zijn.

Hij zet nog eens uiteen waarom de Dienstenorganisatie de nieuwe situatie per se per 1 januari 2017 wil laten ingaan. Dat is bewust gebeurd met het oog op de medewerkers die al maanden in onzekerheid verkeren. Er is een goed sociaal plan en dat is belangrijk. Doorsudderen is geen optie, want zachte heelmeeesters maken stinkende wonden. In de optie zoals die de Dienstenorganisatie voor ogen staat kunnen de medewerkers aan hun eigen toekomst aandacht besteden, aldus de heer Feenstra.

Commissie van rapport

Ds. M.G. Pettinga zegt namens de Commissie van rapport blij te zijn dat de Dienstenorganisatie een realistisch beleidsplan heeft opgezet met de toepasselijke naam 'Dicht bij het hart'. Het is een inspirerend tegengeluid van sombere tonen elders in de kerk. "Krimp: ja, maar kramp: nee". Het zal een groot verlies voor de gemeenten betekenen om het vertrouwde gezicht van de gemeenteadviseur te moeten missen. Hij vraagt een inhoudelijke motivatie waarom hiervoor gekozen is. Ook zou hij graag uitleg wensen over het financiële plaatje en het personeelsverloop. Verder zou hij graag zien wanneer de ondersteuning van het categoriale pastoraat, waaronder het studentenpastoraat, een andere prioriteit gaat krijgen. Hij wijst ook in de grote onrust die er nu reeds in de gemeenten bestaat over het verdwijnen van de z.g. SILA-stip in het kader van LRP dat dankzij D66 gerealiseerd is en voor de kerkelijke gemeenten grote nadelige gevolgen heeft.

Het beleidsplan van de Dienstenorganisatie geeft diverse voorbeelden van kerkelijke vernieuwing. Het is een uitdaging om hier met elkaar aan te gaan werken. Terug naar de kern: ja, zeker als dat een vertrouwend vooruit betekent, aldus ds. Pettinga.

GRA

Namens de Generale Raad van Advies (GRA) vraagt de voorzitter, dr. H. Wevers, bijzondere aandacht voor de medewerkers van de Dienstenorganisatie waarvan een deel hun baan zullen verliezen. Het is onvermijdelijk dat er gesneden moet worden, maar het is wel belangrijk hoe dat gebeurt: Hij vraagt hoe bepaalde bezuinigingen in het kader van KIO zich verhouden tot het geheel van de bezuinigingen. Dat geldt ook voor de meerkosten voor de aan te stellen regiopredikanten en 3 fte regionale visitatoren. Maar de bestaande kosten van de RACV's worden lager. Wat betekent dit voor het gehele werk van ondersteuning in de gemeenten? Ten aanzien van het moment van implementatie vraagt hij zich af of dit niet beter synchroon kan lopen met de aan te stellen regiopredikant. Hij vraagt de nodige zorgvuldigheid te betrachten.

Enkele opmerkingen van synodeleden

Hierna vragen 18 synodeleden het woord, waarbij opmerkingen worden gemaakt over het stellen van prioriteiten door de Dienstenorganisatie voor de toekomst. Enkele synodeleden missen de visie van de Dienstenorganisatie en het moderen van de generale synode op de ondersteuning van de gemeenten.

Is de dienstverlening met de gemeenten afgestemd en kan de wijziging niet geleidelijker worden ingevoerd? De Kerk moet ook de plaatselijke gemeenten stimuleren bij de ondersteuning van de eigen positie en de pioniersplekken. Maar een duidelijke financiële onderbouwing van de voornemens ontbreekt. Een herijking is een visie op basis van vraaggestuurde ontwikkeling met de Dienstenorganisatie als makelaar. Dat klinkt goed, maar het is nog niet duidelijk hoe het "Kennisplein" een succes kan worden.

Het is moedig dat de Dienstenorganisatie een beleidsplan opstelt met echte keuzes, maar de synode krijgt niet echt keuzes voorgelegd. Jammer dat het studentenpastoraat wordt wegbezuinigd. Kan de Dienstenorganisatie de zaak inzichtelijk maken om aan te geven hoeveel kleine gemeenten hulp van de gemeenteadviseurs inroepen? De Kerk weet al heel lang dat er ingekrompen moet worden. Waarom nu zo ingrijpend? Kunnen er middelen worden ingezet voor afbouw van het werk van de gemeenteadviseurs? Kan van de gemeenten niet meer gevraagd worden, b.v. via een quotumverhoging?

Reactie van de algemeen directeur

De heer H. Feenstra wijst er op dat vorig jaar in een bijlage, die bij de vergaderstukken van de synode was gevoegd, reeds gesproken werd over de positie van de gemeenteadviseurs. Hij vergelijkt de situatie met 10 jaar geleden toen er een voorstel lag tot sluiting van de Regionale Dienstencentra over te gaan. Het verzet toen is vergelijkbaar met de situatie nu. Er resteert nu geen andere keuze om ander beleid te voeren, tenzij er een verhoging van het quotum van circa 18 procent wordt ingevoerd, want de begroting moet sluitend blijven. Dus moeten men met elkaar keuzes maken om stappen te doen.

Onze kerk heeft een risicoreserve van € 14 miljoen. Dat is een bestemmingsreserve die geoormerkt is, zoals voor het werk van Kerk en Wereld, KIA, geld voor noodhulp. Het zou een schande zijn om dit geld aan te wenden voor de eigen voorziening. Verder zijn er nog bestemmingsfondsen voor o.m. jeugdwerk b.v. het Fonds I.A. Diepenhorst. Het voornemen van de Dienstenorganisatie is zorgvuldig met de medewerkers, de ondernemingsraad en de vakorganisatie doorgesproken. Zoals eerder door mevr. Prins is gezegd gaan de ondernemingsraad en de vakorganisatie akkoord met het Sociaal Plan en de aanpak zoals het bestuur van de Dienstenorganisatie voor ogen staat. De Dienstenorganisatie stelt nu de

Algemeen directeur van de Dienstverleningsorganisatie, de heer H. Feenstra

synode voor een besluit te nemen conform het besluitvoorstel. De synode heeft het laatste woord. De medewerkers hebben er recht om zo spoedig mogelijk te weten waar zij aan toe zijn. Het is de bedoeling per 1 mei a.s. de medewerkers die in de risicogroep zitten, op de hoogte te stellen. Op 1 augustus a.s. zal er ook duidelijkheid moeten zijn voor degenen die een plaats krijgen. Niet geplaatste medewerkers worden boventallig en per 1 november 2016 krijgt men ruimte om te solliciteren. Per 1.1.2017 gaat de nieuwe situatie in. Per 1.3.2017 gaat de aanvraag naar het UWV voor een ontslagverlening per 1.4.2017, want dan gaat de wettelijke opzegtermijn in. Het is een bovengemiddeld goed sociaal plan, maar het bestuur van de Dienstverleningsorganisatie vindt het dit waard, want de mensen die het betreft, hebben zich ook ingezet voor de opbouw van de kerk.

De Dienstverleningsorganisatie heeft zeker oog voor kleine financieel zwakke gemeenten. Hiervoor is de Solidariteitskas, die gemeenten hierbij kan helpen. Ten aanzien van het categoriaal pastoraat is de kritiek begrijpelijk, want het is een lijn naar beneden. Maar de synode kan een andere verdeling aanbrengen. De heer Feenstra vindt het wel belangrijk om

een vervolgnootie te maken. De Dienstverleningsorganisatie en de kerk krimpen, maar tegelijkertijd is het een uitdaging om met de nieuwe aanpak aan de slag te gaan, want noem eens een kerk in de wereld die zo'n Dienstverleningsorganisatie heeft?

Wat betreft de ledenregistratie noemt de heer Feenstra het een zorgwekkende ontwikkeling dat de rijksoverheid helaas deze keuze heeft gemaakt. De Protestantse Kerk in Nederland gaat zich verzetten door een open brief aan de minister-president te richten. Hij hoopt dat christelijke fracties dit uitruilen met wat anders. Voor pioniersplekken blijft ruimte beschikbaar, want we blijven doorontwikkelen. Drie jaar hiermee werken is tekort en het advies is dan ook hiervoor meer tijd uit te trekken. De Maatschappij van Welstand zal ruim € 400.0000 investeren in protestantse pioniersplekken.

Van de diensten van de gemeenteadviseurs maakt 50 procent van de gemeenten gebruik, terwijl 80 pct. van de gemeenten contact heeft met de Dienstverleningsorganisatie. De Dienstverleningsorganisatie scoort gemiddeld 7 inzake kwaliteit van dienstverlening, maar er wordt hard gewerkt hiervan een 8 te maken.

Appèl op synode en besluitvorming

Na de lunch reageert de voorzitter van de Dienstverleningsorganisatie, mevr. Prins, op de opmerkingen met te stellen dat zij zich heel goed realiseert dat de Dienstverleningsorganisatie een stevige beslissing vraagt van de synode. Maar het bestuur van de Dienstverleningsorganisatie heeft hierover lang nagedacht. Als we praten over mensen dan zijn dat meer mensen dan alleen gemeenteadvisers. Er is uitvoerig met de ondernemingsraad gesproken en het is niet voor niets dat zij een positief advies afgeven, want ook de ondernemingsraad weet geen alternatief te bedenken. Ook de vakbond heeft gezegd dat het terecht is dat het bestuur van de Dienstverleningsorganisatie deze maatregel neemt. Zij zou dat niet zeggen wanneer de Kerk geen goed verantwoord sociaalplan zou hebben. Zij doet een dringende oproep op de synodeleden om er aan mee te werken dat 1 januari 2017 wordt aangehouden, zoals door het bestuur van de Dienstverleningsorganisatie is voorgesteld.

De scriba onderstreept dat het bestuur van de Dienstverleningsorganisatie een goed sociaal plan heeft opgesteld dat goed is doorgerekend. Hij wijst erop dat de generale synode nu voor de keuze wordt gesteld een besluit te nemen. Hij vertrouwt er graag op dat dit in de geest zal zijn zoals door het bestuur van de Dienstverleningsorganisatie is voorgesteld.

Hierna worden ingediende amendementen, moties en een tegenvoorstel besproken. De amendementen en een tegenvoorstel worden ingetrokken, terwijl enkele moties in stemming worden gebracht. Omdat de bezuinigingen op het studentenpastoraat bij een aantal synodeleden zwaar op de maag blijven liggen, zegt de preses toe dat de Kerk met een visiestuk zal komen over het studentenpastoraat.

De ingediende moties worden niet aangenomen met als gevolg dat de generale synode het Beleidsplan van de Dienstverleningsorganisatie vaststelt. Hiermee kan het beleidsplan "Dicht bij het hart" in werking treden als uitvoeringsprogramma op de nota van Kerk2025.

Kerk Heesselt is nu sociaal-cultureel middelpunt van het dorp

Mevrouw Ina Hakkert-Portengen

Heesselt is een klein dorpje met rond de 400 inwoners, gelegen in een diepe lus van de rivier de Waal. Heesselt en het nabij gelegen dorp Varik, zijn al een aantal jaren in afwachting van mogelijk grote ruimtelijke veranderingen. In het kader van meer ruimte voor de rivier is het mogelijk dat beide dorpen in de toekomst op een eiland komen te liggen. De kerk van het dorp Heesselt is een rijksmonument en het markante middelpunt van het dorp. Ook in Heesselt loopt het aantal kerkelijk meelevenenden gestaag terug.

Activiteiten

In 2014 ging de kerkenraad akkoord met de oprichting van een stichting met als doel het organiseren van sociale en culturele activiteiten in en rond de kerk. Met de oprichting van deze stichting werd een nieuwe groep mensen enthousiast om zich in te zetten voor het behoud van het rijksmonument. Ook ontstonden er nieuwe behoeften. Het verwijderen van de voorste twee kerkbanken, het realiseren van keukenfaciliteiten en een toilet waren noodzakelijk om de kerk te gaan gebruiken voor lezingen, concerten en exposities.

Het uitgebreide verbouwings- en restauratieplan is in 2015 uitgevoerd. In de toren van de kerk zijn keukenfaciliteiten en een toilet gerealiseerd. Er is een verdiepingsvloer gemaakt, zodat ook de ruimte daarboven kan worden benut. In het torengewelf moest nog een gat

Aanwezigen bij de opening van de kerk

worden gerestaureerd. Het gat was ontstaan in de Tweede Wereldoorlog, toen de nazi's de luidklok hebben gestolen en door het torengewelf naar beneden hebben laten vallen. De klokken werden meegenomen en gebruikt voor de wapenindustrie.

Het gat is zichtbaar gerestaureerd als verwijzing naar de historie. De consistorie is in oude glorie hersteld. Het verlaagde plafond is verwijderd en het oorspronkelijke hoge plafond is gerestaureerd. De verwarmingsketel is verdwenen uit de consistorie en een fraaie wenteltrap leidt naar de verdieping boven de consistorie. De prachtige hoge ramen en de antieke ingebouwde kast komen na alle herstelwerkzaamheden weer mooi tot hun recht. De voorste twee kerkbanken zijn verwijderd. Op de ontstane ruimte kan eenvoudig een mobiel podium worden gezet voor concerten en andere activiteiten.

Kosten

De totale verbouwing/restauratie heeft circa € 85.000 gekost. Hoofdsponsor was de provincie Gelderland met € 24.000 uit de robuuste investeringsimpuls. Het instandhoudingsgedeelte is voor 50 procent gesubsidieerd door de overheid door middel van de toegezegde BRIM subsidie. Naast een eigen bijdrage van de Protestantse Gemeente Varik-Heesselt, zijn er ook gelden binnengekomen van de gemeente Neerijnen en een aantal fondsen. Aannemingsbedrijf Van der Netten

van Stigt heeft het project uitgevoerd.

Sinds de feestelijke opening op 19 maart 2016 is de kerk helemaal klaar voor meerdere bestemmingen. De kerk wordt eens in de twee weken gebruikt voor de eredienst. Daarnaast brengt de Stichting Kerk Heesselt een ambitieus sociaal-cultureel programma. Hoogtepunten van het winterseizoen 2016 zijn een passieconcert door vier musici uit het Radio Filharmonisch Orkest en een lezing van Ton den Boon, hoofdredacteur van het woordenboek De Dikke Van Dale over zegswijzen uit de Statenvertaling in het huidige taalgebruik en de beeldende kunst.

Mevrouw Hakkert is scriba, ouderling-kerkrentmeester van de Protestantse Gemeente Varik-Heesselt en voorzitter van de Stichting Kerk Heesselt.

LOB doet verslag van haar activiteiten

Rook Belder

Op 19 april jl. hield de Landelijke Organisatie van begraafplaatsen (LOB) haar voorjaarsvergadering in een locatie op het landgoed de Reehorst te Driebergen. De voorzitter van de LOB, de heer Henry Keizer, mocht de nieuw benoemde consulent, de heer B.W. Hendriksen, welkom heten. Hierna stelt hij het verslag van de najaarsvergadering van 17 november 2015 aan de orde dat ongewijzigd wordt vastgesteld.

Mededelingen

In het kader van de week van de begraafplaats, die van 28 mei – 5 juni 2016 plaatsvindt, hebben zich thans 53 begraafplaatsen gemeld die in die week gezamenlijk ruim 100 activiteiten zullen ondernemen. Van begraafplaatsen die alsnog in dit project willen participeren, wordt verwacht dat zij tenminste een open dag of een excursie organiseren. Voor de deelnemers is er een vlag beschikbaar, zodat van ver zichtbaar wat er op de begraafplaats te doen is.

Op 15 september a.s. is er de LOB-Studiedag, eveneens op het landgoed de Reehorst. Op die dag zullen vijf B's in het kader van het vrijwilligerswerk worden behandeld, namelijk: binnen halen, begeleiden, belonen, behouden en beëindigen. Er zullen twee voorbeelden van begraafplaatsen die met vrijwilligers werken, worden behandeld: een successtory en één 'met vallen en opstaan'. Er zijn twee workshops over de thema's:

- Vrijwilligers werven (binnen halen en begeleiden), hoe doe je dat? En
- Samenwerken met vrijwilligers (belonen, behouden en beëindigen).

De secretaris van de LOB, mevr. A. Vink, geeft nog een toelichting op de inhoud van het programmaon-

LOB voorzitter de heer H. Keizer

derdeel Beursvloer, dat ruimte biedt om bepaalde actuele zaken aan de orde te stellen.

Nieuwe website

Vervolgens geeft mevr. Carolien Kerlen van het Bedrijfsbureau van de LOB een presentatie van het concept voor de nieuwe website van de LOB. Het accent is hierbij gelegd op de consument, die op vrij duidelijke en eenvoudige wijze informatie kan krijgen over zaken als: asbestemming, grafonderhoud, tarieven, waarom kiezen voor begraven, verantwoordelijkheden in het kader van onderhoud, betekenis van het grafrecht, wie is eigenaar van een graf, algemeen en particulier graf. Voor de leden van de LOB is er een afgeschermd deel. Verder komt er een eigen ledenpagina die de leden zelf moeten invullen. De lay out van deze pagina is voor alle leden gelijk, alleen de inhoud zal onderling verschillen. Het streven is dat de nieuwe website in juni 2016 online is.

Hierna stelt voorzitter Keizer een aantal huishoudelijke zaken aan de orde. Het jaarverslag 2015, waarin duidelijk uiteen wordt gezet wat de

LOB secretaris mevr. A. Vink

LOB het afgelopen jaar voor haar leden betekend heeft, wordt vastgesteld. Dat is ook het geval met de jaarrekening 2015 nadat een lid van de Financiële Commissie een toelichting op de controle heeft gegeven. De ledenvergadering besluit de jaarrekening goed te keuren en de penningmeester van de LOB décharge te verlenen. Periodiek aftredend is de heer drs. ing. Frank L.G. Hamers, algemeen econoom van het Bisdom Roermond, die door de Bisschoppenconferentie voor herbenoeming is voorgedragen en omdat dit een bindende voordracht is, zal de heer Hamers worden herbenoemd. Aftredend per november 2016 en niet herkiesbaar is de heer Leo van Eijk. Van de heer Van Eijk, die vele jaren de LOB gediend heeft, zal in november afscheid worden genomen.

Afscheid

Tenslotte memoreert de voorzitter het afscheid van de heer Jo Beltman die sinds 2008 actief bij de LOB betrokken is en het boegbeeld van de LOB is, want bij veel zaken (regiobijeenkomsten, samenstelling van handboeken) was hij betrokken. ►

De heer J. Beltman spreekt zijn dankwoord uit

Hij wijst erop dat de kwaliteit van de dienstverlening van begraafplaatsen de heer Beltman na aan het hart ligt en vanuit die insteek heeft hij altijd binnen de LOB als zodanig kunnen opereren. Hij overhandigt de heer Beltman bloemen waarna de heer Beltman een kort dankwoord uitspreekt.

Na de rondvraag, waarvan geen gebruik wordt gemaakt, sluit voorzitter Henry Keizer deze voorjaarsvergadering van de LOB. Na de pauze volgt een tweetal presentaties over zorgeloos groen en onderhoud. De najaarsledenvergadering van de LOB is op 22 november 2016.

■ **Ds. Karin van den Broeke in kernbestuur Wereldraad**

Ds. Karin van den Broeke is op 27 juni jl. in Trondheim gekozen in het uitvoerend comité (executive committee) van de Wereldraad van Kerken. Mevr. Van den Broeke, die is preses is van de generale synode van de Protestantse Kerk in Nederland, is namens de Protestantse Kerk bestuurslid van de Wereldraad van Kerken. Ds. Van den Broeke werd gekozen uit de 154 leden van het centraal comité. Het uitvoerend comité telt 23 leden en werkt het beleid van de kerken uit, handelt spoedeisende zaken af, benoemt stafleden en controleert de financiën. Dr. Agnes Abuom uit Kenia is voorzitter van het uitvoerend comité.

Leden van Donatus Verzekeringen krijgen 50 pct. van premies terug

Donatus Verzekeringen, de onderlinge kerken- en monumentenverzekeraar van Nederland, behaalde in 2015 een brutowinst van € 14,7 miljoen (2014 € 14,5 miljoen). Daardoor krijgen de leden 50 pct. ofwel € 14,1 miljoen van hun ingelegde premies terug. Dit is het hoogste bedrag dat ooit in de 164-jarige geschiedenis van Donatus aan de leden teruggegeven kan worden, zo blijkt uit het op 25 april 2016 gepubliceerde jaarverslag.

Volgens directievoorzitter Alphons van der Voorn wordt het positieve resultaat veroorzaakt door 'verdere groei in de kerken- en monumentmarkt, een redelijk schaderesultaat, bevredigende beleggingsresultaten, aandacht voor kostenbeheersing en aanpassing in de herverzekeringscontracten. "We zijn blij dat we dankzij dit positieve resultaat aan bij Donatus verzekerde leden - zoals parochies, lokale kerkelijke gemeenten en monumenteigenaren - 50 procent van hun ingelegde premie kunnen teruggeven. Dat is voor hen een welkome meevaller in een tijd, waarin het voor veel lokale bestuurders heel moeilijk is om de begroting van hun parochie of kerkgemeenschap rond te krijgen", aldus de heer Van der Voorn.

Solide solvabiliteit

In 2015 heeft Donatus zich goed voorbereid op de komst van Solvency II, het Europese toezichtkader voor verzekeraars dat per 1 januari 2016 van kracht is geworden. De voorlopige berekeningen op Solvency II grondslag laten een solvabiliteit zien, die ruim boven het gemiddelde van 167 pct. van de markt ligt.

De premie van Donatus Nederland is met 2,8 pct. gestegen van € 29,3 miljoen in 2014 naar € 30,1 miljoen in 2015. De kerkenportefeuille (incl. herbestemde kerken) groeide met € 0,5 miljoen premie. Daarnaast is inmiddels 9,0 pct. van de premie afkomstig van monumenteneigenaren. Het resultaat op de beleggingen van Donatus is € 3,1 miljoen positief (2014: € 2,2 miljoen positief).

Donatus heeft met een schade voor eigen rekening van € 8,5 miljoen, een redelijk gunstig schadejaar gehad (2014: € 6,2 miljoen). De bedrijfskosten (acquisitiekosten, beheers- en personeelskosten, afschrijvingen bedrijfsmiddelen) bedroegen € 7,5 miljoen (2014: € 7,3 miljoen). De algemene reserve stijgt van € 47,0 miljoen in 2014 naar € 49,0 miljoen in 2015.

Lichte stijging schademeldingen

Het aantal schademeldingen is met 2.838 hoger dan in 2014 (+9 pct.). In 2015 waren er 533 (2014: 123) schadegevallen naar aanleiding van stormen. De schadelast van diefstallen/inbraken/vandalisme is met 50 procent gestegen naar € 1,6 miljoen (2014: € 1,1 miljoen). Het aantal koper- en looddiefstallen hierin bedroeg 214 in 2015 (in 2014 257) met een schadelast van € 0,5 miljoen (2014 € 0,3 miljoen). Het aantal kunstdiefstallen in kerken bedroeg maar 7 (2014: 6).

Het behoudbeleid van kerkgebouwen verloopt gunstig. Donatus heeft in 2015 64 polissen geroyeerd met een verzekerd kerkgebouw, onder andere door verkoop van het gebouw. Van deze 64 kerkgebouwen heeft Donatus in 26 gevallen (41 pct.) de nieuwe eigenaar weer verzekerd. Het aantal van twee kerksluitingen per week, zoals in 2008 voorspeld in het kader van het Jaar van het Religieus Erfgoed, is tot op heden niet gehaald. De markt van onroerend goed begint in 2015 sinds lange tijd weer wat aan trekken. Dit zal betekenen dat een groeiend aantal kerken aan de eredienst zal worden onttrokken. Inmiddels heeft Donatus meer dan 4.700 kerkgebouwen verzekerd.

Gemiddeld waren er bij Donatus 44 (41 fte) personen in dienst, in 2014 41 (38 fte), aldus het jaarverslag.

Op kleine schaal, toch vitaal

Rook Belder

Veel kerkelijke gemeenten hebben met krimp te maken hebben. Of het een kleine of grote(re) gemeente betreft, voor iedere gemeente komt die krimp hard aan en het is dan de kunst er voor te zorgen dat krimp geen kramp wordt, want dan heeft de kerkelijke gemeente echt een probleem. Vooral voor de vele kleine kerkelijke gemeenten die in onze kerk actief zijn, geldt dat zij vaak alles in het werk stellen om zo lang mogelijk zelfstandig te blijven en daardoor herkenbaar te blijven.

Eén van die kleine protestantse gemeenten is de Protestantse gemeente van Bommel. Dit is een gemeente onder de rook van Nijmegen die zo'n 480 leden telt, met wekelijks 35 kerkgangers. Wij spraken met Lies Manders, penningmeester van het college van kerkrentmeesters, en met Wim van de Kamp, één van de organisten van de uit de 15e eeuw stammende protestantse kerk van Bommel.

Restauratie orgel

Vol trots vertelt Van de Kamp over de historie van het Willem van Leeuwen orgel. "Het is moeilijk na te gaan wie het oorspronkelijke orgel heeft gebouwd. In 1775 werd het orgel in gebruik genomen. Uit de archieven blijkt dat in 1796 het orgel werd gerepareerd voor 64 gulden. Tijdens de restauratie in 1834 werd het orgel uitgebreid. Het beschikte toen over twee klavieren en een aangehangen pedaal", aldus organist Van de Kamp. Tijdens de Tweede Wereldoorlog liep het orgel schade op, maar in 1953 heeft de firma Willem van Leeuwen Gzn. uit Leiderdorp het orgel weer goed bespeelbaar gemaakt. Daarbij is gebruik gemaakt van de oude orgelkas uit 1834. Er werd toen ook een elektrische windmotor in de toren geplaatst.

Wim van de Kamp en Lies Manders met op de achtergrond het Willem van Leeuwenorgel

"Het orgel werd in 1972 grondig gerestaureerd door de firma Flentrop uit Zaandam", zo vervolgt Van de Kamp, "en in 1999 werden de beide klavieren vernieuwd. Het huidige orgel is vrij oud, maar van het oorspronkelijke pijpmateriaal is weinig meer over. Alleen de orgelkas is grotendeels origineel. In 2015 was het orgel toe aan een grote onderhoudsbeurt. Samen met mijn collega-organist Henk Kiestra, waarbij later Aad den Heijer zich als derde organist voegde, stelde ik voor om de nog vrije windladen, die ruimte gaven om twee stemmen aan het orgel toe te voegen, te gaan gebruiken. Er werd een offerte gevraagd bij

Flentrop en een bij Nico van Duren, orgelmaker in Oijen. Op grond van de prijs en leveringsmogelijkheden werd besloten om het werk door Nico van Duren te laten uitvoeren. Het grote voordeel hiervan was ook dat er veel werk in de kerk kon worden uitgevoerd. Veel vrijwilligers zijn ingezet om orgelpijpen e.d. schoon te maken. Door gebruik te maken van de diensten van Nico van Duren leverde dat een besparing op van € 40.000. Het orgel bevat nu 663 pijpen inclusief 27 pijpen voor het pedaal. De werkzaamheden vonden plaats in het eerste kwartaal van 2016 en het gerestaureerde orgel werd tijdens de Paasviering op 27 maart 2016 weer in gebruik geno-

men", zo besluit de heer Van de Kamp.

Financiën

De penningmeester van het college van kerkrentmeesters, mevr. Lies Manders, die dit werk al zo'n 20 jaar verricht, geeft een uiteenzetting van de financiële situatie van de protestantse gemeente Bemmelen. "Dankzij de medewerking van het Prins Bernhard Cultuurfonds, lokale en regionale stichtingen, is er veel geld binnen gekomen, waardoor de eigen bijdrage tot een minimum beperkt kon blijven", zo constateert zij dankbaar.

"Gelukkig heeft onze gemeente jaarlijks - op een paar duizend euro na - een sluitende rekening, die een budget omvat van zo'n € 85.000. Het levend geld bedraagt € 25.000, dus ongeveer 30 procent. De belangrijkste overige inkomstenbronnen zijn de pachtopbrengsten en rente uit beleggingen die met wat kleine subsidies 70 procent van de inkomstenstroom vormen. De komende jaren zal er hard gewerkt moeten worden om het levend geld drastisch te gaan opvoeren. Wanneer onze gemeente deze bezittingen, waarvan de opbrengsten in de jaarlijkse exploitatie worden opgenomen, niet zou hebben, dan zouden we ons geen parttime predikant van 50 procent kunnen veroorloven", aldus mevr. Manders.

Op verschillende manieren wordt samengewerkt met omliggende protestantse gemeenten, die allemaal tot de categorie van kleine gemeenten behoren. Dat gebeurt b.v. rondom Pasen en verder wordt naar andere mogelijkheden van samenwerking gezocht. Samen met de protestantse gemeenten van Gendt, Doornenburg, Angeren, Lent, Oosterhout en Ressen wordt er een kerkbode uitgegeven.

Toekomst

Mevrouw Manders vertelt dat een volgend project de renovatie van het verenigingsgebouw Koinonia gaat worden. "Vanavond komen kerkrentmeesters en vrijwilligers bijeen om een Plan van aanpak te bespreken om dit gebouw grondig te gaan renoveren. Er zijn gelukkig veel jongeren die bij onze gemeente

geregistreerd staan, maar om die te stimuleren zich actiever in onze kerkelijke gemeente op te stellen, is in 2015 een jongerenwerker aangesteld. Dit persoonlijk contact begint goed te werken. Ik heb er dan ook alle vertrouwen in dat, wanneer het verenigingsgebouw weer een plek wordt waar jongeren en ouderen zich thuis voelen, onze kleine gemeente verder aan haar toekomst kan werken", zo besluit mevr. Manders.

■ Klein Wetsinge wint prijs

Het Reformatorisch Dagblad van 2 juni jl. meldt dat het kerkje van Klein Wetsinge op 19 mei 2016 een belangrijke Nederlandse architectuurprijs gekregen heeft. Dit gebeurde bij de landelijke verkiezing van het BNA Beste Gebouw van 2016. De kerk viel in de prijzen in de categorie Leefbaarheid en Sociale Cohesie. In 2014 is het pand verbouwd door Jelle de Jong architecten in opdracht van de Stichting Oude Groninger Kerken. Inmiddels is het voormalige kerkgebouw te huur voor vergaderingen, lezingen, concerten en recepties. Beheerders Nicolaas en Inez Geenen verzorgen onder meer diners en kookworkshops. Zij maken hierbij gebruik van streekproducten.

■ Hervormd Barneveld bezint zich op toekomst kerkgebouwen

In de hervormde gemeente in Barneveld wordt nagedacht over een structurele oplossing voor de kerkgebouwen, zo meldt het Reformatorisch Dagblad van 12 mei 2016. "We willen nu investeren in kerkgebouwen waarmee we voor minimaal twintig jaar verder kunnen. We willen ook voorkomen dat de volgende generatie met te hoge gebouwenlasten wordt opgezadeld. Anders blijven er immers onvoldoende middelen over voor het pastoraat."

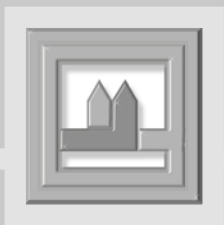
De Barneveldse gemeente komt 's zondags op drie plaatsen samen: de Oude Kerk, kerkelijk centrum Rehoboth en de Goede Herderkerk. Voor doordeweekse activiteiten zijn er wijkgebouwen. Een uitgangspunt

staat vast: de Oude Kerk blijft behouden „vanwege de grote historische betekenis en de centrale plaats die het kerkgebouw inneemt in de (burgerlijke) gemeente." Uitbreidingsmogelijkheden bij de Goede Herderkerk zijn beperkt. Ook opties met één nieuw kerkgebouw worden bekeken: in combinatie met de Oude Kerk en Rehoboth of de Goede Herderkerk óf een wat groter nieuw kerkgebouw in combinatie met de Oude Kerk.

Verder komt de vraag aan de orde of de geografische wijkindeling wordt gehandhaafd. „Waarbij elke wijk feitelijk globaal drie stromingen kent: een klassieke stroming, een middenstroming en een stroming die gericht is op een vernieuwde liturgie. Of willen we juist wat meer invulling geven aan de veelkleurigheid in onze gemeente? De gebouwenopties kunnen pas goed worden beoordeeld als we eerst dit soort vragen hebben gesteld én beantwoord", aldus de kerkrentmeesters. De wijkraden buigen zich de komende tijd over onderzoeksrapporten van de bouw- en beleidscommissies. Ook worden er voor overleg met de gemeenteleden wijkavonden gehouden.

■ Mijlpaal: negentigste Groene Kerk

Het Friesch Dagblad van 6 juni 2016 meldt dat het aantal Nederlandse kerken dat de label Groene Kerk mag voeren, inmiddels tot negentig gestegen is. De protestantse wijkgemeente Inham uit Amersfoort/Hoogland is de laatste loot aan het Groene Kerkeninitiatief. Evert-Jan Hazeleger, programmamanager van Kerk in Actie, hoopt dat de groei van het aantal groene kerken de komende tijd versneld zal doorzetten. De Protestantse Kerk in Nederland heeft vorig jaar op de synode aangegeven vol in te zetten op duurzaamheid.

Onderscheidingen van de VKB

GOUD MET BRILJANT

toegekend aan:

Jaap Verkerk, Abcoude, 52 jaar
kerkrentmeester-administrateur

J. Verkerk, Abcoude

Gerardus Johannes Visser, Amerongen, 50 jaar organist

G.J. Visser, Amerongen

Lieuwe Reitsma, Blija-Hogebeintum, 57 jaar organist

L. Reitsma, Blija-Hogebeintum

Johan Willem Lemckert, Den Haag, 50 jaar organist

J.W. Lemckert, Den Haag

Johan Beeftink, Groningen, 50 jaar organist

Greetje Cornelia de Heer-Kastelijn, Kamerik, 62 jaar medewerkster verjaardagsfonds

Bastaan Krijgsman, Katwijk aan Zee, 50 jaar collectant Ichtuskerk

Joop van Assen, Zwolle, 50 jaar koster

GOUD

toegekend aan:

Cornelia Helena van Bergeijk-Lankhaar, Babylonienbroek en Hill, 41 jaar coördinator verjaardagsfonds

C. H. van Bergeijk-Lankhaar

Neeltje van Duijn-Griffioen, Kamerik, 45 jaar medewerkster verjaardagsfonds

Aart Leendert Marinus Andeweg, Leidschendam, 40 jaar administrateur

Adrianus Stortenbeker, Rhooon-Marathakerk, 40 jaar organist

A. Stortenbeker, Rhooon

Paul Vliem, Sassenheim, 40 jaar koster

P. Vliem, Sassenheim

Dirk Johan Sipma, Wageningen, 40 jaar organist

Jan Charles Verberkmoes, Zaamslag, 46 jaar organist

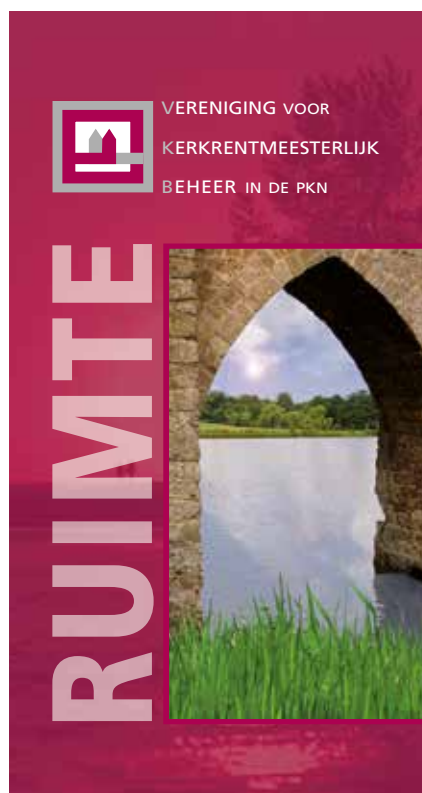
J.C. Verberkmoes, Zaamslag

ZILVER

toegekend aan:

Hendrika Johanna Potgieter-Veneman, Biddinghuizen, 30 jaar koster-beheerder

Hendrik Willem Potgieter, Biddinghuizen, 30 jaar koster-beheerder

Leverbaar is het boekje "Ruimte" dat voor verschillende doeleinden geschikt is. In de eerste plaats kan het gebruikt worden voor de belijdeniscatechisanten om hun informatie te geven over de financiële behoefte van kerk en plaatselijke gemeente, over de bestuurlijke opbouw van de kerk, enz.

Verder is dit boekje uitermate geschikt om uit te reiken aan de vele vrijwilligers die zich voor de plaatselijke gemeente inzetten.

Tenslotte kan dit boekje op gemeenteveningen gebruikt worden om informatie te geven over de gehele organisatie van kerk en gemeente. "Ruimte" is een fraai geïllustreerd boekje, dat informatie biedt die van belang is voor alle leden, die wat meer over kerk en gemeente dienen te weten.

De prijs voor dit boekje, bedraagt € 1,00 exclusief verzendkosten en BTW. Bestellen kan via de webshop door in te loggen op de website www.kerkrentmeester.nl, per e-mail aan j.zwep@kerkrentmeester.nl of per telefoon 078-63 93 665

Vervolg van pagina 239

H.J. Potgieter-Veneman en Hendrik Willem Potgieter, Biddinghuizen

Casper Frederik van Baarlen, Capelle aan den IJssel, 30 jaar verzorger financiële administratie

C.F. van Baarlen, Capelle aan den IJssel

Nelis den Toom, Capelle aan den IJssel, 25 jaar voorzitter controle commissie jaarrekening

Theodoor Boessenkool, Beheerscommissie Kerkelijk Centrum Ede, 26 jaar

bijzondere inzet Kerkelijk Centrum

T. Boessenkool, Ede

Siete Hes, Jubbega-Schurega-Hoornsterzwaag, 25 jaar koster

S. Hes, Jubbega-Schurega-Hoornsterzwaag

Arnoldus Johannes de Borst, Kamerik, 26 jaar medewerker kerkblad en liturgieën

Aaltje Nap-van Appeldoorn, Kamerik, 31 jaar schoonhouden kerk en coördinator NPV

GOUD

toegekend aan:

Salomon Salomons, Aduard, Den Ham en Fransum, 40 jaar diaken

S. Salomons, Aduard

ZILVER

toegekend aan:

Cornelia Hester Schippers, Kamerik, 37 jaar voorzitter meisjesclub

Albert Roders, Enschede, Bethelkerk, 12 jaar diaken, 30 jaar coördinator Vereniging De Zonnegolf

Albert Roders, Enschede

Cornelis Ouwehand, Katwijk aan Zee, 25 jaar collectant Pniëlkerk

Paula Knoppert-Groot, Naaldwijk, 25 jaar administrateur

P. Knoppert-Groot, Naaldwijk

Albertus Hoekerswever, Nijveen, 25 jaar organist

Cornelis Johannes Knetsch, Sassenheim, 26 jaar collectant en loper actie Kerkbalans

C.J. Knetsch, Sassenheim

Atty Annema-Mossel, Trynwâlden, 25 jaar kosteres

A. Annema-Mossel, Trynwâlden

Willem Derksen, Vaassen, 25 jaar kerkbladredactie

W. Derksen, Vaassen

Vencensius Bernardus Aloysius Geurtsen, Het Vierkant Wognum, 27 jaar koster

BRONS

toegekend aan:

Jan Cornelis van Beusekom, Aduard, Den Ham en Fransum, 17 jaar kerkrentmeester/administrateur

J.C. van Beusekom, Aduard

Egbert Simon Maurice van Elven, Amsterdam, 20 jaar cantor-organist

E.S. Maurice van Elven, Amsterdam

Gerrit Jan van den Berg, Hooge Zwaluwe, 21 jaar kerkrentmeester en administrateur

Jan Koetsier, Thomas, 20 jaar kerkrentmeester

Johanna Wilhelmina van Noort, Velp, 15 jaar kerkrentmeester en hulpkoster

J.W. van Noort, Velp

■ Dreigend tekort aan musici bij landkerk Hannover

Het Friesch Dagblad van 27 april jl. meldt dat binnen de evangelisch-lutherse landkerk van Hannover op termijn een tekort dreigt aan kerkmusici. Ook zullen organisten en andere musici steeds vaker de vraag krijgen populaire muziek te spelen.

Dat blijkt uit een onderzoek dat het Verband van protestantse kerkmusici onder bijna 1200 kerkmusici in de landkerk van Hannover, de grootste evangelisch-lutherse landkerk van Duitsland, heeft uitgevoerd. Doel van de enquête was te peilen hoe de kerkmuziek er in dit deel van de Evangelische Kirche Deutschland (EKD) voor staat. De EKD is het grootste protestantse kerkverband in Duitsland.

Uit het onderzoek blijkt dat drie op de tien kerkmusici binnen deze landkerk geen vergoeding krijgen voor hun werk. Slechts 10 procent heeft een fulltime aanstelling. Voor de rest is hun muzikale taak een nevenfunctie. Een kwart van de ondervraagden is al 35 jaar actief. Op dit punt stellen de onderzoekers dat er tijdig nagedacht moet worden over de opvolging van musici, omdat er een tekort dreigt.

Driekwart van de ondervraagden werkt met amateurgroepen, zoals koren en blazers. Ook krijgen de musici op allerlei momenten de vraag populaire muziek te spelen, waar velen niet blij mee zijn. Op dit punt adviseren de onderzoekers kerkmusici om meer open te staan voor moderne en populaire muziek, terwijl ze tegelijk ook vasthouden aan de lutherse kerkmuzikale traditie.

KERKORGELBOUWERS

vdheuvel.orgelbouw@wxs.nl <http://vandenheuvel-orgelbouw.nl>

Amstelwijckweg 44, 3316 BB DORDRECHT Tel. 078 6 17 95 40

Lakerveld
ingenieurs- & architectuurbureau

Periodiek Instandhoudingsplan - Restauratieplan - Renovatieplan - Herbestemming - Transformatie

Interieurplan - Bouwhistorisch onderzoek - Cultuurhistorisch onderzoek - Bouwkundige opname

Noordzijde 95' | 4225 PL Noordeloos | 0183-582600

info@lakerveld-noordeloos.nl | www.lakerveld-noordeloos.nl

Meubelmakerij *Louis Meijer & Zn.*

35 jaar maatwerk

Al ruim 35 jaar vervaardigen wij, als meubelmakerij, kerkinterieurs voor diverse kerkgenootschappen op maat. Ons repertoire bestaat uit preekstoelen, liturgiebanken, doopvonten, knielbanken, kerkbanken (-kussens), stoulen, collectiezakken, serviezen, avondmaalslinnen ed. Kortom, voor alles wat u nodig heeft betreffende uw kerkinrichting bent u bij ons aan het juiste adres!

Bobinestraat 3b, 3903 KE Veenendaal, (0318-)529974, www.kerkinterieur.nl, info@kerkinterieur.nl

Voegbedrijf **Heldoorn** v.o.f.

Gespecialiseerd in Gevelrenovatie

- Ambachtelijk voegwerk
- Stofarm Uithakken
- Stofarm Zagen
- Gevelreiniging
- Impregneren
- Steigerwerk
- Snij en Knipvoegen
- Steen Reparaties
- Restauratie
- Scheurherstel
- Patineren van steen
- Erkend restauratie Voegbedrijf.

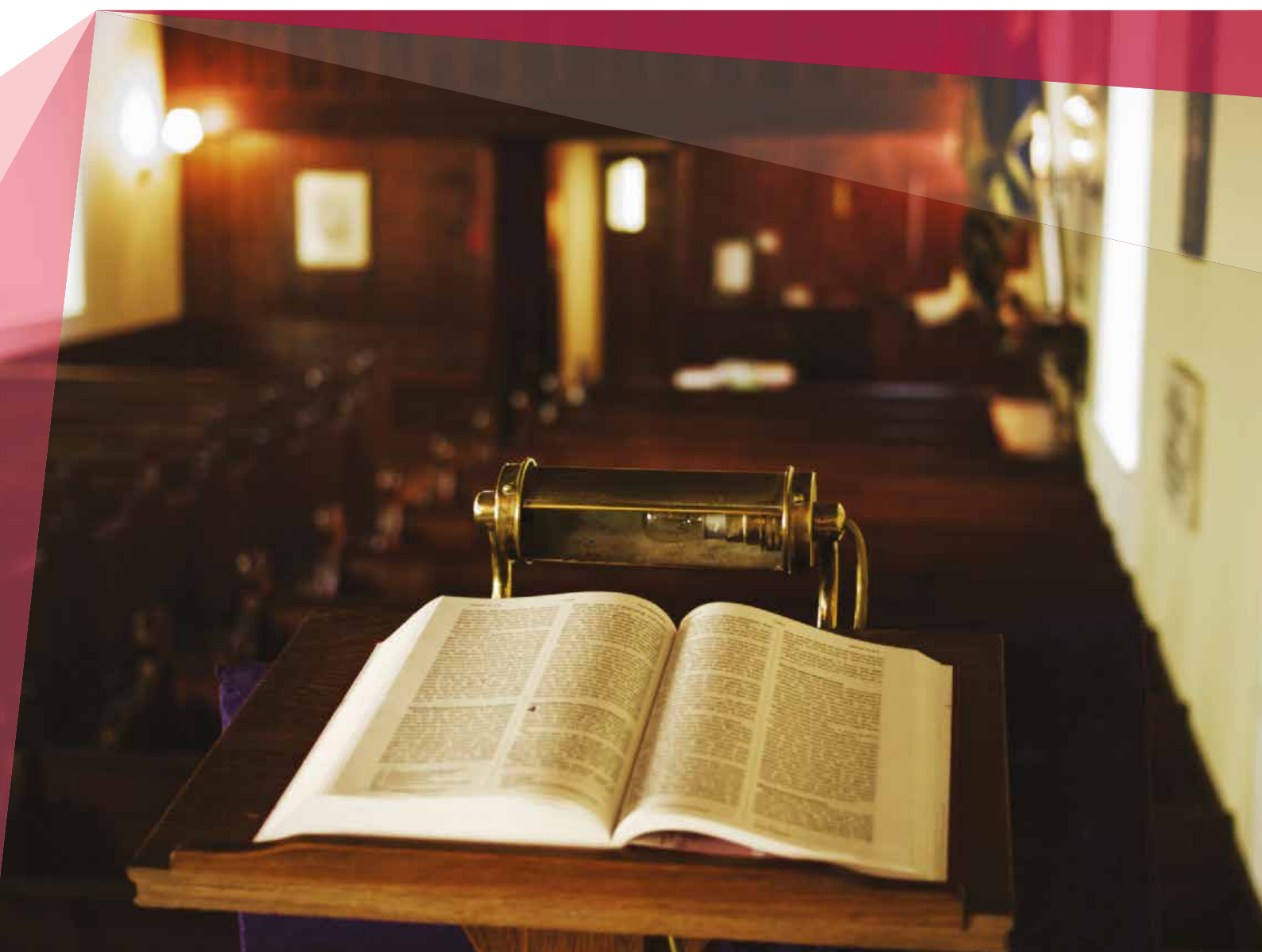
Bel 038 – 355 78 79 of zie
www.voegbedrijfheldoorn.nl
www.heldoorngevelrestauratie.nl

kerkarchitect.nl

nieuwbouw | renovatie | uitbreiding | interieurontwerp

vankootenarchitectuur

De VKB biedt in samenwerking met Marsh en Mercer een breed assortiment aan verzekeringen. Deze verzekeringen zijn op maat gemaakt voor de VKB-leden en hebben zeer scherpe premies. Op de internetsite www.vkb-verzekeringen.nl kunt u verzekeringen afsluiten, schaden melden en informatie handig terugvinden. Voor gemeenten, betrokken medewerkers, predikanten, maar ook vrijwilligers zijn adequate verzekeringen beschikbaar. De meeste VKB-leden maken al gebruik van onderstaande verzekeringen:

Marsh:

- bestuurdersaansprakelijkheidsverzekering
- brandverzekering
- fraude- en berovingverzekering
- wettelijke aansprakelijkheidsverzekering
- rechtsbijstandverzekering
- werkgeversaansprakelijkheid

Mercer:

- groepsreis/ongevallenverzekering
- ongevallenverzekering voor vrijwilligers
- persoonlijke ongevallenverzekering
- vervangingsverzekering predikanten
- verzuimverzekering
- WGA-gatverzekering
- zorgverzekering

Uw contactpersoon

Dimfie van Sundert | 010 - 4060520 | info.vkb@mmc.com

Uw contactpersoon

Sai Fong Lam | 010 - 4060962 | info.vkb@mmc.com

Partnering for impactSM

Marsh en Mercer zijn twee van de Marsh & McLennan Companies, samen met Guy Carpenter en Oliver Wyman.

VERENIGING VOOR
KERKRENTMEESTERLIJK
BEHEER IN DE PKN

BELANGENBEHARTIGING • DIENSTVERLENING • KENNIS INSTITUUT

De Vereniging voor Kerkrentmeesterlijk Beheer is de organisatie van beheerders in de Protestantse Kerk in Nederland. De VKB zorgt voor de belangenbehartiging en de dienstverlening voor haar leden.

Daarnaast is de Vereniging een kennisinstituut ten dienste van kerkrentmeesters en alle andere beheerders in de Kerk. De VKB beschikt daartoe over veel kennis en ervaring op het gebied van geldwerving, gebouwen en monumenten, beheer van begraafplaatsen, verzekeringen, enz.

De VKB weet wat er speelt in de kerk en in de wereld daar omheen. Zij weet wat kerkelijke gemeenten nodig hebben en zoekt daar betaalbare oplossingen voor. Protestantse gemeenten, Hervormde gemeenten, Gereformeerde kerken en Evangelisch-Lutherse gemeenten, maar ook externe relaties die binnen de doelstellingen van de Vereniging vallen, kunnen gebruik maken van de volgende diensten van de VKB:

- **MAATWERK IN VERZEKERINGEN:**
nu al ruim 6000 verzekeringen, ondergebracht bij Marsh/Mercer, voor WA, bestuurdersaansprakelijkheid, rechtsbijstand, ongevallen, fraude en beroving, vervanging van predikanten, zorg en inkomen, inkomensverzekeringen onder op maat gemaakte polisvoorwaarden en tegen uiterst scherpe premies.
- **STEUN BIJ GELDWERVING:**
al het materiaal voor de actie Kerkbalans, eigen folders en brochures voor uw gemeente, advies voor de plaatselijke geldwerving.
- **ADVIEZEN VOOR BEHEERDERS:**
over kerktorens, orgels en kerkverwarming, belastingwetgeving en beheer van kerkelijke begraafplaatsen.
- **PUBLICATIES:**
handleiding voor kerkrentmeesters, modellen voor plaatselijke regelingen, overeenkomsten en tarieven.
- **ONDERSCHIEDINGEN VOOR VRIJWILLIGERS:**
draaginsignes en speldjes bij jubilea van kerkelijke medewerkers.

VKB - IN DIENST VAN DE KERK

Centraal Bureau Vereniging voor Kerkrentmeesterlijk Beheer
in de Protestantse Kerk in Nederland
Nicolaas Maessingel 271D, 3311 KS Dordrecht
Postadres: Postbus 176, 3300 AD Dordrecht.
Telefoon: 078 - 639 36 66, Fax: 078 - 631 59 49
E mail: info@kerkrentmeester.nl
Website : www.kerkrentmeester.nl